

ЗБІРНИК МИСТЕЦЬКИХ АКТИВНОСТЕЙ В УКРИТТІ

«Емоційне розвантаження дітей дошкільного віку»

ПОЛОВІНА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА
КОМПАНІЄЦЬ ДІАНА ВОЛОДИМИРІВНА

Зміст

1. Передмова.....	2
2. Мистецькі активності в укритті: лайфхаки модерування.....	3
3. Мистецькі активності в укритті для дітей 3-го року життя.....	8
4. Мистецькі активності в укритті для дітей 4-го року життя.....	25
5. Мистецькі активності в укритті для дітей 5-го року життя.....	47
6. Мистецькі активності в укритті для дітей 6-го року життя.....	72
7. Список використаної літератури.....	99

Любий педагог!

Сучасні реалії вимагають від закладів дошкільної освіти (ЗДО) гнучкості та адаптації до непередбачуваних умов. Перебування дітей в укритті, хоч і необхідне для їхньої безпеки, може стати джерелом стресу та тривоги. У цей період мистецькі активності набувають особливого значення, адже вони не лише розвивають творчі здібності, а й забезпечують потужне емоційне розвантаження, допомагають дітям відчувати безпеку та нормалізувати свій стан.

Цей посібник має на меті надати вихователям ЗДО практичні рекомендації та ідеї для організації мистецьких активностей в умовах укриття, спрямованих на підтримку психоемоційного благополуччя дошкільників.

Бажаємо удачі!

Мистецькі активності в укритті: лайфхаки модерування

Словничок-помічник

Емоційне розвантаження- це процес емансипації (від лат. emancipatio- звільнення) накопичених руйнівних емоцій дитини у супроводі дорослого, які можуть виникати унаслідок стресових ситуацій, негативних досвіду або повсякденних негараздів. Цей процес може включати в себе різноманітні методи та активності, які сприяють відновленню психічного балансу.

Мистецькі активності-це засіб емоційного розвантаження дітей дошкільного віку, що допомагають виразити свої почуття та зняти стрес через мистецько-творчу діяльність.

Значення мистецьких активностей

Мистецькі активності мають багатогранне значення для дітей. **Серед основного можна виділити:**

- допомогу у висловленні своїх почуттів не словами, а у процесі мистецької діяльності;
- відволікання від негативних думок і зосередження на творчому процесі;
- розпізнавання різних емоційних станів та знаходження способів їх вираження;
- відновлення емоційного балансу після пережитих стресових ситуацій.

На основі праць зарубіжних вчених Jessica Hoffmann, Zorana Ivcevic Pringle, Nadine Maliakkal, Frendi Fernando, Ismawati Safitri та Trimulat виділяють базові принципи, якими варто керуватися у організації мистецьких активностей в укритті:

1. Переконайтеся, що місце для проведення активностей є максимально безпечним і комфортним. Це включає достатнє освітлення, провітрювання (якщо це можливо і безпечно), відсутність протягів і зайвих небезпечних предметів. Важливо створити атмосферу, де кожен почуватиметься захищено.
2. Мистецькі активності мають бути доступними для дітей, незалежно від віку, фізичних можливостей чи наявності попереднього досвіду. Обирайте мистецькі активності, які не потребують складних навичок та адаптовані до віку дітей.
3. В умовах укриття не завжди є можливість використовувати багато матеріалів. Зосередьтеся на простих і легкодоступних засобах: папір, акварель або гуаш, олівці, фломастери, ножиці, клей, підручні матеріали (старі газети, нитки, гудзики, природні матеріали, якщо їх можна безпечно зібрати). Важливо, щоб матеріали були безпечними для використання в обмеженому просторі.
4. Будьте готові адаптувати активності залежно від настрою групи, тривалості перебування в укритті та наявності ресурсів.
5. У мистецьких активностях в укритті процес творчості є важливішим за кінцевий результат. Метою є зниження стресу та емоційне розвантаження дітей, а не створення шедеврів.
6. Не забувайте залучати дітей до вибору активностей та підготовки матеріалів. Це дає їм відчуття контролю, відповідальності та приналежності, що є дуже важливим в умовах невизначеності.

Алгоритм організації мистецьких активностей в укритті має спиратися на такі особливості:

1. Експресивність та невербальне вираження

На відміну від завдань, що вимагають технічної майстерності, акцент робиться на вільному, невербальному вираженні емоцій. Заохочуйте дітей виплескувати почуття через колір, форму, рух або звук.

2. Створення безпечного простору для самовираження

Дуже важливо забезпечити атмосферу повного прийняття результатів творчості дитини та відсутності осуду. Кожна дитина має відчувати, що її почуття та вираження через творчість є валідними та цінними.

3. Фокус на вивільненні напруги

Активності повинні сприяти фізичному та емоційному вивільненню

4. Можливість "заземлення" та повернення до реальності

Після інтенсивного емоційного вираження важливо допомогти повернутися до стану спокою та відчуття безпеки. учасникам

5. Короткотривалість та гнучкість

В умовах укриття тривалість активностей має бути невеликою, щоб зберегти увагу та не виснажувати учасників. Краще провести кілька коротких сесій, ніж одну довгу. Будьте готові перервати активність у будь-який момент, якщо ситуація цього вимагає.

6. Простота матеріалів та технік

Використовуйте мінімум матеріалів, які є безпечними та легкодоступними. Техніки мають бути інтуїтивно зрозумілими, щоб кожна дитина долучилася без зайвих пояснень. Це дозволяє зосередитися на емоційному аспекті, а не на освоєнні нових навичок.

7. Присутність дорослого-фасилітатора

Особливо для дітей, важливою є присутність спокійного та підтримуючого дорослого. Фасилітатор не оцінює, а створює умови для вільного самовираження, відповідає на запитання та, при потребі, допомагає "прожити" складні емоції через творчість.

Яких стереотипів мислення треба позбутися перед початком?

1. Дитина має творити «правильно» або «гарно»

Для дітей дошкільного віку процес творчості є набагато важливішим за результат. Вони експериментують, пізнають світ через дотик, колір, рух. Тиск "правильності" може викликати фрустрацію, страх помилки та відбити бажання творити. В умовах укриття, де мета — емоційне розвантаження, вільне самовираження є ключовим.

2. Мистецька діяльність — це просто розвага

Для дітей дошкільного віку мистецька діяльність — це потужний інструмент для вираження емоцій, які вони ще не можуть назвати словами. Це спосіб впоратися зі страхом, тривогою, нудьгою, відчуттям безсилля. Розглядайте мистецькі активності як засіб психологічної підтримки, а не просто як забаву.

3. Дітям потрібні складні інструменти та багато матеріалів

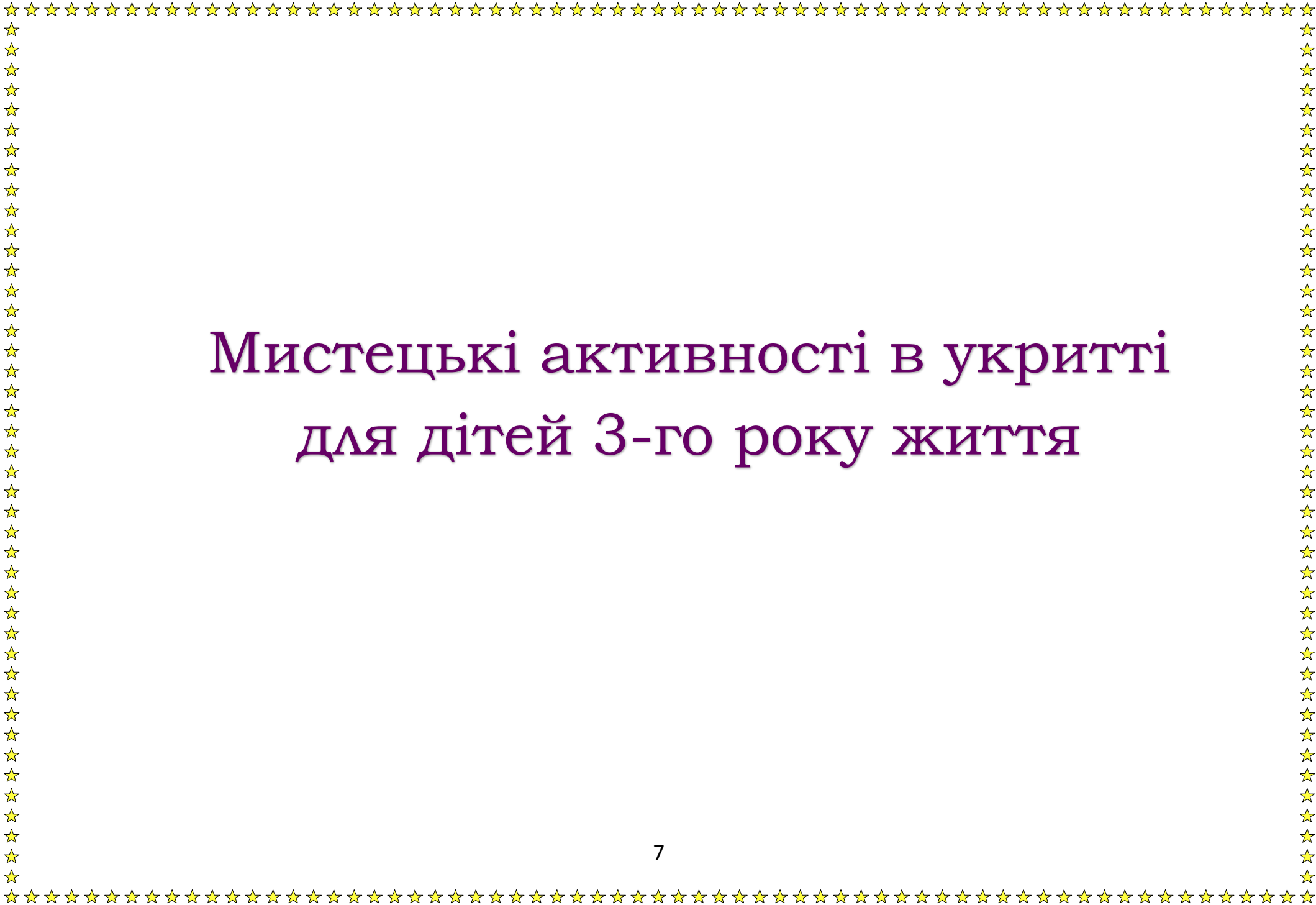
Діти дошкільного віку можуть створювати дивовижні речі з мінімальної кількості підручних засобів: паперу, олівців, шматочків тканини, гудзиків, навіть природних матеріалів. Обмеженість ресурсів часто стимулює креативність. Важливою є не кількість, а безпека та доступність матеріалів, а також здатність фасилітатора надихнути на творчість.

4. Дорослі повинні керувати кожним кроком

Замість жорстких інструкцій, сприяйте проявам-самовираження дитини для виявлення ініціативи та фантазії. Дорослий виступає в ролі фасилітатора, який створює безпечний простір, пропонує матеріали та заохочує, а не контролює. Надайте дітям свободу вибору!

5. Діти в укритті занадто стресовані, щоб творити

Насправді, творчість є одним з найбільш ефективних способів переробки та вираження стресу. Саме в такі моменти мистецькі активності стають життєво необхідними для емоційного розвантаження. Важливо просто правильно подати активність, не нав'язувати, а пропонувати як безпечний спосіб передати те, що не можна сказати.

Мистецькі активності в укритті для дітей 3-го року життя

Малювання- «free painting» (вільне малювання/ малювання без зразку)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВІЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ В УКРИТТІ

Фарби (гуаш або акварель)

Широка щітка

Крейда

Ватман

Поролон

Штампики

Палітра

Шпалери

Орієнтири для дітей 3-го року життя:

«Чарівні краплинки»

Матеріали:

Фарби: 2-3 яскраві кольори (наприклад, жовтий, синій, зелений) акварелі або гуаші, розведені до консистенції рідкої сметани.

Ватман або шпалери

запис «Колискова казочка» муз. М. Чембержі

Педагог створює атмосферу спокою, вмикаючи музичний запис «Колискова казочка» М. Чембержі. Тихим, доброзичливим тоном він заохочує дітей до пальчикового малювання та творчості, пояснюючи, що їхні пальчики стануть «чарівними художниками», які можуть залишати сліди, схожі на краплі дощу або політ метеликів. Потім педагог демонструє техніки: показує, як легко можна залишити відбиток, зануривши один пальчик у фарбу, а потім – усю долоньку. Запропонувавши спробувати разом, він дає дітям можливість обрати колір, який їм найбільше до вподоби. Дітям дозволяється вільно експериментувати з фарбою: робити відбитки пальчиками, долоньками, кулачками. Педагог заохочує їх створювати різноманітні форми, як-от «краплинки», «плямки» та «доріжки». Під час творчого процесу дітям пропонується перенести свої почуття на папір: наприклад, зобразити смуток синьою краплинкою, а радість – жовтою. На завершення, відзначивши старанну роботу маленьких рученят, педагог дбає про відпочинок і гігієну: пропонує дітям витерти руки, щоб дати їм відпочити.

«Кольорові доріжки»

Матеріали:

Крейда: Товсті воскові крейди

Ватман або шпалери: Великі аркуші паперу, розстелені на підлозі або прикріплені до стіни (якщо це безпечно).

Педагог звертає увагу дітей на кольорові палички (крейду), описуючи їхню здатність залишати на папері довгі доріжки, схожі на сліди від машинок, або хмаринки. Він демонструє, як правильно тримати крейду, і показує різні техніки малювання, створюючи на папері прямі, хвилясті та кругові лінії. Дітям пропонується спробувати намалювати знайомі образи, як-от «дощик», «травичку» або «сліди». Дітей заохочують самостійно спробувати створити власні «доріжки». Їм надається повна свобода руху та вибору того, що малювати: це можуть бути каракулі, круги, лінії або плями. Головне, щоб вони відчули радість і легкість процесу. Педагог активно використовує заохочення, описуючи та позитивно оцінюючи дитячі роботи. Наприклад, він може порівняти синю лінію з річкою, а зелену – з травичкою. На завершення, педагог метафорично пропонує «покласти спати» крейду, склавши її у коробочку. Він допомагає дітям зібрати матеріали та очистити руки, завершуючи турботою про чистоту та порядок.

«Тяємниця великих мазочків»

Матеріали:

Фарби: 2-3 кольори акварелі або гуаші, розведені до консистенції рідкої сметани, у неглибоких ємностях.

Широкі щітки

Ватман або шпалери: Великі аркуші паперу.

Педагог знайомить дітей із великими пензликами (широкими щітками), підкреслюючи, що вони здатні малювати швидко та великими, розмашистими мазками, порівнюючи їх із «хвостиком лисички». Вихователь демонструє техніку, показуючи, як занурити щітку у фарбу та залишити на папері широкий слід. Він показує різні напрямки мазків: зверху вниз, збоку в бік та круговими рухами. Дітей активно заохочують спробувати самим, наголошуючи, які великі малюнки вони зможуть створити. Їм надається повна свобода для малювання широкими щітками та експериментів з різною силою натиску. На завершення, педагог повідомляє, що пензлики втомилися, і пропонує помити їх та поставити сушитися. Він допомагає дітям зібрати художні інструменти та очистити їхні руки.

«Кольорові відбиточки»

Матеріали:

Фарби: 2-3 кольори акварелі або гуаші, розведені у неглибоких тарілочках.

Поролон: Нарізаний на невеликі шматочки (кубики, трикутники, круги) або невеликі губки для посуду.

Ватман або шпалери: Аркуші паперу.

Педагог представляє дітям «чарівні губки» (шматочки поролону), пояснюючи, що вони можуть залишати кольорові відбитки, схожі на маленькі хмаринки або осінні листя. Педагог демонструє техніку: показує, як занурити губку у фарбу і зробити відбиток на папері легким натисканням. Він також звертає увагу на те, як сила натиску впливає на

вигляд відбитка. Дітей заохочують спробувати самим і подивитися, які цікаві відбитки вийдуть. Їм надається повна свобода для роботи з поролоном по всьому аркушу. Вони можуть комбінувати кольори, створювати «доріжки» з відбитків або просто хаотично «штампувати». На завершення, педагог повідомляє, що «губки-художники втомилися» і потребують очищення. Він допомагає дітям почистити поролон та вимити руки.

Ліплення

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЛІПЛЕННЯ В УКРИТТІ

Орієнтири для дітей 3-го року життя:

«Тісто-Веселунчик»

	Матеріали: Солоне тісто (розкачане в пласт або невеликими кульками), безпечні пальчикові фарби (2-3 кольори у неглибоких тарілочках або гуаш), вологі та сухі серветки для витирання ручок.
Педагог запрошує дітей до творчої діяльності тістом, оголошуючи, що їхні пальчики перетворяться на художників, які вміють залишати на матеріалі цікаві відбитки, схожі на маленькі сліди. Педагог демонструє, як обережний натиск пальчиком на тісто створює ямочку. Він заохочує дітей спробувати цей прийом самостійно. Далі педагог показує, як можна додати колір: занурити пальчик у фарбу і зробити кольоровий відбиток на тісті. Дітям надається повна свобода експериментувати, залишаючи відбитки по всьому шматку тіста. Педагог підтримує їх, пропонуючи робити «багато-	

багато відбитків» та використовувати різні пальчики. На завершення, відзначивши старанну роботу, педагог повідомляє, що пальчики втомилися, і пропонує їх помити та дати відпочити. Він допомагає дітям очистити руки.

«Зоряний Дощик»

Матеріали: Солоне тісто (розкачане в достатньо великий пласт), набір дитячих формочок для печива різної форми.

Педагог привертає увагу дітей до гарних формочок, порівнюючи їх із зірочками, сердечками та квіточками, і пояснює, що вони можуть залишати свої сліди на тісті. Педагог демонструє техніку: показує, як міцно притиснути формочку до тіста, а потім обережно прибрати, щоб вийшов чіткий відбиток, наприклад, зірочка. Дітей заохочують спробувати самим, пропонуючи їм обрати формочку та сильно натискати, щоб відбиток вийшов гарним. Діти вільно експериментують з різними формочками, ставлячи відбитки по всій поверхні тіста. Педагог заохочує їх називати форми, закріплюючи знання про них. На завершення, відзначаючи, що формочки залишили багато красивих слідів, вихователь пропонує їх почистити. Він допомагає дітям зібрати формочки.

«Слід Кулачка»

Матеріали: Солоне тісто (товсті пласти або великі шматки), гуаш

Педагог пропонує дітям нестандартний спосіб: використовувати кулачки замість пензлика, щоб залишати на тісті глибокі ямочки. Педагог демонструє, як обережно, але впевнено втиснути кулачок у тісто, створюючи глибокий відбиток. Він заохочує дітей спробувати самим, пропонуючи сильно натискати, щоб зробити власну ямочку. Після того, як діти створили відбитки, педагог пропонує їм трансформувати ямочки на «маленькі кольорові калюжки», питаючи про вибір кольору. На завершення, відзначаючи, що «кулачки-художники гарно попрацювали», педагог пропонує їх почистити. Він допомагає дітям витерти руки.

«Пінні Хмарки»

Матеріали: Солоне тісто (розкачане в пласт), невеликі шматочки поролону (можна вирізати прості фігури), безпечні фарби (акварель або гуаш) у неглибоких тарілочках, вологі серветки.

Педагог знайомить дітей із незвичайними штампами (з поролону), називаючи їх «м'якими хмаринками», які можуть залишати на тісті кольорові сліди. Педагог демонструє техніку: показує, як занурити поролоновий штампик у фарбу, злегка віджати зайве, а потім притиснути до тіста, щоб отримати «кольорову хмарку». Дітей заохочують спробувати самим, пропонуючи обрати «хмарку» та її колір. Діти вільно «штампують» по всій поверхні тіста, створюючи різнокольорові відбитки. На завершення, педагог відзначає старанну роботу «хмарок-художників» і пропонує помити їх та «покласти спати». Він допомагає дітям очистити штампики та руки.

«Пташині Лапки»

Матеріали: Солоне тісто (розкачане в пласт), безпечні фарби (акварель або гуаш), тонкі пензлики або ватні палички.

Педагог пропонує дітям уявити, ніби по тісту прогулялися пташки або кошенята, що залишили свої маленькі сліди. Педагог демонструє, як можна відтворити такі відбитки: показує, як три пальчики разом створюють схожість на «пташину лапку» або демонструє використання маленького штампика, що імітує слід тварини. Дітей заохочують спробувати самим. Після того, як діти створили різноманітні відбитки, педагог пропонує їх розмалювати, додаючи колір у створені сліди, і питає про вибір фарби. На завершення, відзначаючи старанну роботу «лапок-художників», педагог пропонує їх почистити. Він допомагає дітям витерти руки.

Театралізована діяльність (виконавська культура)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРИТТІ

Різні види театру (на фланелеграфі, фартуху, настільний, пальчиковий, ляльковий)

Костюми та їх елементи

Твори для дітей 3-го року життя

Пантомімічні етюди	Етюди інтонаційні	Інсценування потішок та віршів
«Баю-баю-баю»; «Кра-кра, ворона»; «Сорока-ворона»; «Печу, печу хлібчик»; «Ой чук-чуки, чуки-чок»; «Упав, упав зайчик з липки»; «Ходить кізонька»	«Сонечко, сонечко»; «Водичко, водичко»; «Іди, іди дощику»	Укр.нар. «Ладушки, ладушки»; «Ладки, ладки»; «Летів горобчик»; «Зайчику, зайчику»; «Киця» Олександра Олеся

Орієнтири для дітей 3-го року життя:

Пантомімічні етюди:

«Баю-баю-баю»

Матеріали: Кожна дитина має свою ляльку або м'яку іграшку (невеликого розміру, щоб було зручно тримати), яку він буде "колихати".

Педагог зосереджує увагу дітей на безпеці та спільності в укрітті, підкреслюючи, що вони всі разом у тихому та затишному місці. Кожній дитині пропонується взяти свого «маленького друга» (ляльку чи м'яку іграшку). Діти сідають у коло або півколо, забезпечуючи комфортний простір для рухів. Спокійним і лагідним голосом педагог пояснює, що їхня іграшка втомилася і хоче спати, тому потребує ніжної турботи. Дітям пропонується виконати етюд "Баю-баю-баю"

Лю-лі, лю-лі, треба спати,
Йде вже ніченька до хати,
Світить зіронька в віконце,
Спи, маленьке наше сонце.

Приспів:

Баю, баю, бай, бай, бай,
Спи, дитино, засинай,
Спи, малесеньке дитятко,
Вже втомились оченятка.
Баю, баю, бай, бай, бай,
Спи, дитино, засинай,
Баю, бай - засинай.

Лю-лі, лю-лі, треба спати,
Вже послули пташеня,
Їм матуся у садочку

Теж співала співаночку.

Приспів.

Навіть непосида котик

Смачно спить спіймавши хвостик.

Спи і ти, мій голубочку,

Мій малесенький синочку.

Приспів.

На завершення педагог хвалить дітей за їхню турботу та гарне колисання, відзначаючи, що іграшки тепер щасливі та відпочили. Далі він пропонує обговорити емоції, які діти відчували під час виконання етюдів, такі як ніжність, турбота та спокій, запитуючи, чи сподобалося їм бути такими дбайливими.

Етюди інтонаційні:

«Сонечко-Сонечко»

Матеріали: Не потрібні, або можна використовувати зображення сонечка (намальоване, іграшка).

Педагог ставить запитання про те, як потрібно покликати Сонце, щоб воно почуло. Потім він пропонує дітям послідовно змінювати гучність виразу «Сонечко-сонечко, заглянь до нас!».

Починають із тихого шепоту (шепотом).

Переходять до звичайного голосу.

Завершують гучним, але радісним і безкрикливим голосом.

Сонечко, сонечко,

Виглянь у віконечко,
Дітки гуляють,
Тебе виглядають.

Педагог хвалить дітей, підсумовуючи, що Сонце «почуло» їх і «прийшло», даруючи тепло та радість. На завершення дітям пропонується «обійняти» Сонце, розводячи руки в сторони, ніби ловлячи його промінчики, і посміхнутися. Це має викликати в них відчуття задоволення і радості.

Інсценування потішок та віршів:

«Киця» Олександра Олеся

Матеріали: Не потрібні

Педагог розпочинає із загадки, щоб зацікавити дітей: він описує «м'якеньку, пухнасту» тваринку з вушками, хвостиком, яка говорить «Няв-няв». Після того, як діти відгадують, що це киця, вихователь представляє її як героїню вірша Олександра Олеся.

Педагог виразно читає вірш, одночасно супроводжуючи його простими рухами та мімікою, запрошуючи дітей до імітації «Кицю, кицю,»

«Де була? Що ти їла, Що пила?»

«Я на річці була, Там водичку пила,»

«А що їла — не скажу, Тільки хвостик покажу.»

На завершення педагог хвалить дітей за їхню активність і гарну гру, пропонуючи поаплодувати собі. Педагог обов'язково відзначає і заохочує кожну дитину за будь-які прояви участі та старання.

Музична діяльність (спів, слухання музики, музична гра)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРИТТІ

	
Різні види музичних іграшок	Аудіо та відео програвач
	
Аудіо записи	Відео записи

Орієнтири активностей для дітей 3-го року життя

Слухання музики:	Спів		Музична гра
	співаночки:	пісні:	
«Колискова», муз. М. Чембержі; «Колискова казочка», муз. М.	«Ой коточок» укр.нар.пісня; «Печу, печу	«Осінь» муз. і сл. Ю. Михайленко; «Осінь грає на дуду» муз. В. Костенка сл. І. Кульської; «Осінь»	«Гопа, гопа, чуки, чуки», муз. Ж. Колодуб, сл. народні; «Раз, два, три, чотири», муз. Ж. Колодуб, сл.

Любарського; «Дзвони», муз. М. Любарського; «Годинник», муз. С. Шевченка; «Лисичка», муз. С. Степаненка; «Сердитий ведмідь», муз. В. Губи; «Слон», «Кури та півні» з циклу «Карнавал тварин», муз. К. Сен-Санса; «Кіт Васька», муз. Г. Лобачова, сл. Н. Френзель; «Пташки» (вступ), муз. Г. Фріда; «Гопак», «Коло», «Козачок», укр. нар. мелодії, обр. М. Різоля;	хлібчик» укр.нар.пісня; «Равлику, равлику» укр.нар.пісня; «А молі, а молі» укр.нар.пісня; «Весняночко-паняночко» укр.нар.пісня; «Вигрій, вигрій, сонечко» укр.нар.пісня; «Дощику» укр.нар.пісня; «Зелені огірочки» укр.нар.пісня; «Іди, іди дощику» укр.нар.пісня; «Два цуцики» укр.нар.пісня; «Упав, упав» укр.нар.пісня	муз. М. Ведмедері сл. Т. Опальчук; «Плащ для їжачка» муз. М. Ведмедері сл. В. Верховеня;; «Ой, хто Миколая любить?» укр.нар. колядка; «Шиєм чоботи коту» муз. Т. Шутенко і сл. В. Болдиревої; «Ми навчилися ходити» муз. Л. Дичко і сл. Є. Макшанцевої; «Дві веселі парасолі» муз. І. Островерного і сл. М. Пономаренко; «Їде поїзд по мосту» муз. М. Ведмедері сл. А. Крамінчука.	народні; «Купання ляльки», муз. А. Філіпенка, сл. Є. Макшанцевої; «Гойдалка», муз. А. Філіпенка, сл. Є. Макшанцевої; «Мишенята», муз. М. Жилінського; «Діти і ведмедик», муз. Т. Шутенко, сл. І. Плакиди; «Збираємо гриби», муз. Т. Шутенко;
--	--	---	---

Орієнтири музичних ігор для дітей 3-го року життя

Музична гра «Жабенята»

Педагог пропонує пограти дітям, використовуючи іграшкові жабки, які вони тримають у руках.

Діти імітують рухи жабенят: вони стрибають самі або «стрибають» іграшковими жабками по своїх колінах, промовляючи: «Скік та скок, скік та скок. Дожени мене, дружок!» Діти зупиняються і залишаються нерухомими. Потім вони співають гучні звуки: «Ква-ква-ква, ква-ква-ква! Гарна пісенька моя!» Діти знову починають стрибати на місці та імітують спробу впіймати комарика (роблять хапальний рух рукою), повторюючи: «Скік та скок, скік та скок. Я впіймав, а ти, дружок?» Ті, хто «впіймав» комарика, завмирають у цій позі.

Музична гра «Кулька»

Діти тримають кульку в руці.

1. Кольорові кульки

Ми в руках тримаєм.

Подивіться, подивіться,

Як ми з ними граєм.

Приспів:

Ось яка, ось яка

В мене кулька ось яка.

Кулька ось яка!

2. Кульку між долоньок

Будемо качати.

Подивіться, як малята

Вміють з ними грати.

Приспів.

3. Кульку у долоньках

Треба заховати,

А тепер в малу щілинку

Будем підглядати.

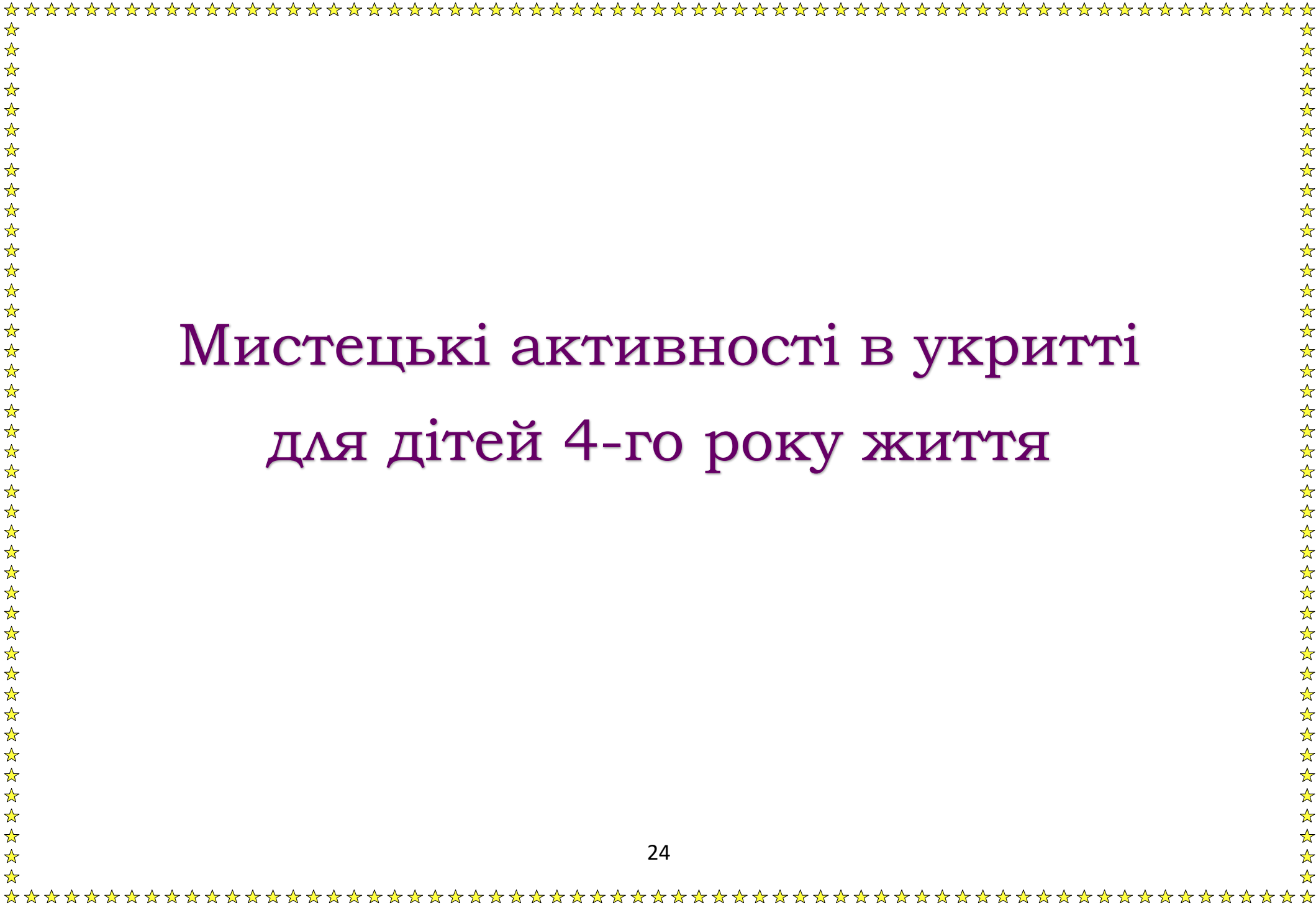
Приспів.

4. Кулька по долоні

Радісно стрибає.

Як прудкий маленький м'ячик

З малюками грає.

Мистецькі активності в укритті для дітей 4-го року життя

Малювання - «free painting» (вільне малювання/ малювання без зразку)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВІЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ В УКРИТТІ

Фарби (гуаш або акварель)

Широка щітка

Крейда

Ватман

Поролон

Штампики

Палітра

Шпалери

Орієнтири для дітей 4-го року життя:

«Мій Кольоровий Настрій»

Матеріали: шпалери, картон, гуаш або акварель різних кольорів, вода, серветки.

Педагог створює спокійну та підтримуючу атмосферу, запрошуючи дітей до творчості. За бажанням, якщо це доречно в умовах укриття, можна увімкнути тиху фонову музику. Для стимулювання дітей до самовираження педагог пропонує їм свідомо обрати кольори, які їх найбільше приваблюють або які, на їхню думку, найкраще відображають їхній поточний настрій. Наприклад, можна порівняти гарний настрій з яскравим сонечком (жовтий, помаранчевий), а спокій чи тишу - з синьою хмаркою. Важливо заохотити дітей обирати ті кольори, які їх «кличуть» чи до яких їм хочеться доторкнутися. Дітям надається повна свобода малювати все, що забажають. Педагог акцентує, що це можуть бути просто лінії, плями, візерунки або просто вільний рух фарб по паперу, змішування кольорів. Немає потреби зображати конкретні предмети (будиночки, звірят). Основна ідея - малювати колір і дозволити йому передати внутрішній стан. Педагог може звернутися до дитини з пропозицією показати малюнком, як вона почувається всередині. Під час процесу творчості педагог спостерігає за дітьми, не втручаючись у процес. Важливо уникати будь-яких оцінювальних чи спрямовуючих вказівок на кшталт "намалюй краще ось так" або запитань про вибір темних кольорів. Мета — забезпечити безумовну свободу творчості для емоційного розвантаження.

«Казкові Сліди»

Матеріали: Ватман, рідкі фарби (гуаш, розведена акварель), плоскі тарілочки або піддони для фарби.

Педагог одразу налаштовує дітей на незвичайну та веселу творчість. Активність починається із заохочення до вибору кольору. Дітям пропонується обрати будь-який із представлених яскравих кольорів для створення своїх «казкових слідів», асоціюючи кольори з емоціями чи природними явищами (наприклад, синій, як у хмарки, або жовтий, як у сонечка). Далі педагог демонструє техніку занурення долоньок (або ступнів) у фарбу, акцентуючи увагу на тому, як ручка стає кольоровою. Дітям пропонується почати «творити чари»:

Вони занурюють долоньки (або ступні) у фарбу і залишають свої казкові сліди на папері.

Дозволяється створювати хаотичні плями або спробувати створити доріжки зі слідів, ніби хтось пройшовся по паперу.

Педагог наголошує на свободі процесу: не потрібно думати про те, що саме малюється. Важливо просто відчувати, як фарба приємно лягає на шкіру і залишає відбитки. Це сприймається як власна казка та власні сліди кожної дитини.

«Чарівні Ляпки»

Матеріали: ватман, рідкі фарби (гуаш або розведена акварель), піпетки (або палички)

Педагог одразу наголошує, що сьогодні використовуватимуться незвичайні інструменти, демонструючи піпетки або палички, і пропонує спостерігати, як фарба оживає. Активність починається з вибору кольору. Дітям пропонується обрати, який колір вони хочуть використати першим для створення своїх «чарівних ляпок».

Педагог демонструє правильну техніку роботи з інструментом:

Показується, як набирати фарбу в піпетку (стискаючи грушу). Потім демонструється, як капати її на папір (розслабляючи грушу), створюючи послідовні краплинки.

Дітям пропонується почати «творити чари»: капати фарбу на папір, створюючи стільки чарівних ляпок, скільки їм захочеться. Протягом усього процесу педагог активно спостерігає, надаючи необхідну допомогу та підтримку, але не керуючи творчим процесом дітей.

«Фантастичні Звірі»

Матеріали: шпалери, воскові крейди.

Педагог запрошує дітей вирушити у незвичайну подорож у світ фантастичних звірів, які існують лише в уяві. Мета — створити власного, неповторного фантастичного звіра. Дітям одразу повідомляється, що в цьому творчому завданні немає жодних правил, окрім одного: звір буде саме таким, яким вони захочуть його створити. Наголошується, що ніхто не скаже, що їхній звір «неправильний», бо він унікальний і належить тільки їм. Дітям пропонується обрати крейду, яка їм подобається. Наступний крок — візуалізація свого фантастичного звіра. Педагог пропонує наводяться стимулюючі приклади: чи має звір багато очей, довгий хвіст, крила, три ноги, вуха слона або ніс крокодила? Педагог заохочує не боятися фантазувати: чим дивнішим і незвичайнішим буде звір, тим краще, адже це їхній світ, і тільки вони вирішують, хто в ньому живе. Під час виконання завдання педагог не виправляє дитячі малюнки та не порівнює їх між собою, підкреслюючи, що кожен малюнок є унікальним вираженням внутрішнього світу дитини. Дітей заохочують обговорювати своїх звірів, якщо вони цього бажають, але не примушують до розмови.

Ліплення

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЛІПЛЕННЯ В УКРИТТІ

Орієнтири для дітей 4-го року життя:

«Моя Кольорова Грудочка»

	Матеріали: солоне тісто; маленькі дощечки або шматочки картону як підкладки.
Педагог запрошує дітей до роботи з незвичайним м'яким матеріалом — тістом, підкреслюючи його здатність знімати втому та дарувати спокій.. Дітям пропонується взяти свій шматочок тіста та дослідити його на дотик (м'яке, прохолодне, тепле, гладеньке). Далі їх просять обрати колір, який їм сьогодні найбільше до вподоби. Педагог заохочує дітей просто розминати та стискати тісто в ручках, звертаючи увагу на те, як воно змінюється під їхніми пальчиками. Основне завдання — створювати кольорові грудочки шляхом простого розминання та стискання тіста. Якщо діти мають кілька	

кольорів, їх заохочують змішувати їх разом, щоб спостерігати, які нові кольори при цьому виходять. Педагог наголошує на свободі ліплення: не потрібно ліпити нічого конкретного (ні звірят, ні будиночків). Мета активності — просто відчутти матеріал, попрацювати ним і зняти напругу через фізичний вплив на тісто, створюючи свої кольорові грудочки.

«Веселі Черв'ячки та Змійки»

Матеріали: солоне тісто, дощечки для ліплення

Педагог запрошує дітей до створення цікавих істот — веселих черв'ячків та змійок з м'якого тіста, підкреслюючи, що їх можна буде розкачувати, згинати та скручувати. Можна запропонувати дітям "привітатися" з тістом, помахавши ручками або потерши долоньки, щоб їх "зігріти". Дітям пропонується взяти свій шматочок тіста та дослідити його на дотик (м'яке, податливе). Спершу вони мають розім'яти тісто у ручках, щоб воно стало ще м'якшим і готовим до роботи. Педагог демонструє техніку розкачування для створення довгих черв'ячків: тісто кладеться на дощечку і розкачується між долоньками (рух, схожий на катання ковбаски). Як варіант, можна розкачувати тісто однією долонькою прямо по дощечці. Дітям пропонується спробувати створити свого першого черв'ячка. Педагог наголошує, що немає правильних чи неправильних черв'ячків — кожен є унікальним, оскільки його зробила саме дитина. Протягом активності педагог активно спостерігає, надає допомогу, якщо вона потрібна, та заохочує дітей до втілення нових ідей.

«Кольорові Плямочки»

Матеріали: солоне тісто; аркуші цупкого паперу або картону

Педагог запрошує дітей до незвичайної творчості, де будуть використовуватися пальчики та кольорове тісто. Мета — створити чарівні плямочки та картини з тіста. Дітям пропонується взяти шматочок тіста і дослідити його на дотик (м'яке, тепле, гладеньке). Далі педагог демонструє, як відщипнути маленький шматочок тіста пальчиками. Дітей просять обрати колір, який їм сьогодні найбільше подобається. Педагог демонструє ключову техніку: береться відщипнутий шматочок тіста. Його розмазують пальчиком по паперу повільним рухом, щоб тісто залишило кольорову плямочку. Дітям пояснюється, що можна робити як великі, так і крихітні плямки. Дітей заохочують починати створювати свої кольорові плямочки: відщипувати, розмазувати та додавати нові кольори. Педагог активно спостерігає за процесом, надаючи необхідну допомогу та підтримку, але не керує творчістю. Під час роботи можна тихенько запитувати дітей про їхній вибір кольору та про те, як відчувається тісто у їхніх ручках, поглиблюючи сенсорне сприйняття та емоційну рефлексію.

«Ліпимо емоцінок»

Матеріали: солоне тісто, дощечки.

Педагог починає обговорення того, що всередині кожної людини живе багато різних почуттів і настроїв: від радості та здивування до суму, гніву чи страху. Наголошується, що всі ці почуття дуже важливі. Дітям пропонується зліпити свої емоції, уявивши, який вигляд має їхня радість або смуток. Педагог запитує дітей, яка емоція чи настрій спадає їм на думку прямо зараз, щоб скерувати їх на саморефлексію. Далі дітям пропонується взяти шматочок тіста і обрати колір, який, на їхню думку, найкраще пасує їхній обраній емоції. Наголошується, що вони ліпитимуть не звичайні фігурки, а саме свої емоції. Під час ліплення педагог дозволяє дітям самостійно вирішувати, яку емоцію ліпити і як її виразити, не

змушуючи їх створювати конкретну форму. Якщо дитина не хоче ліпити певну емоцію (наприклад, смуток), це приймається як норма. Якщо дитина ліпить "сердитий" настрій, їй надається простір для цього.
Для стимуляції процесу та поглиблення рефлексії можна використовувати такі запитання:

- Якого кольору обрана емоція і чому саме такий колір?
- Яким є смуток на дотик: важкий чи легкий?
- Як дитина відчувається, коли стискає сердиту грудочку — чи стає вона менше від стискання?
- Чи хочеться змішати кольори, щоб показати, що у дитини багато різних почуттів одночасно?

«Сліди Тваринок»

Матеріали: солоне тісто, маленькі іграшкові тварини (якщо є), або власні пальчики.

Педагог пропонує дітям перетворитися на слідопитів — тих, хто вміє знаходити сліди, і запрошує їх шукати та створювати сліди тварин на чарівному тісті. Підкреслюється, що м'яке тісто здатне запам'ятовувати все, що на ньому залишилося. Дітям пропонується взяти свій шматочок тіста. Спершу необхідно зробити для тварин велике, плоске «поле» або «млинець». Педагог демонструє, як розім'яти тісто між долоньками або розплюснути його пальчиками по дощечці, формуючи плоску основу. Діти можуть на свій розсуд зробити поле круглим, як млинець, або довгим, як стежка. Якщо є іграшкові тваринки, дітям пропонується «запросити їх прогулятися» по тісту, натискаючи лапкою на матеріал. Педагог показує, як натискати іграшкою, щоб залишався чіткий відбиток, схожий на сліди справжніх тварин. Якщо іграшкових тварин немає, дітям пропонується використати власні чарівні пальчики для створення слідів.

Аплікація

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ АПЛІКАЦІЇ ДІТЯМ 4-ГО РОКУ ЖИТТЯ В УКРИТТІ

Тканинні серветки

Різні види паперу (серветки; обгортковий; кольоровий; картон тощо)

Старі дитячі журнали

Орієнтири для дітей 4-го року життя

«Паперові Квіти»

Матеріали: аркуші паперу (основа), різнокольорові обрізки паперу (для пелюсток, стебел), клейстер.

Педагог запрошує дітей до створення власних паперових квітів, наголошуючи, що квіти дарують радість і надію. Це завдання — "виростити" щось дуже гарне своїми руками. Дітям пропонується уявити, яку квітку вони хочуть створити. Можна порівняти її з сонечком, яскравим метеликом чи ніжною росю. Далі педагог пропонує «насіння» — різнокольорові шматочки паперу. Діти обирають кольори, які стануть пелюстками, стебельцями та листочками для їхньої квітки. Дітям демонструється, як «рвати» папір на пелюстки різної форми та розміру. Педагог заохочує їх не

боятися нерівних форм, оскільки це зробить їхню квітку унікальною. Діти можуть створити одну велику квітку або цілий букет з маленьких. Їм також нагадують про необхідність додати стебельце та листочки. **Важливо, що педагог не дає вказівок щодо конкретних форм чи композицій. Дітям надається повна свобода вільно експериментувати з розміщенням та комбінуванням елементів!**

«Кольорові Птахи»

Матеріали: Аркуші паперу (основа), обрізки кольорового паперу, клейстер

Педагог запрошує дітей створити легких і красивих кольорових пташок, підкреслюючи їхню здатність високо літати, співати і приносити радість. Дітям пропонується уявити, якою буде їхня пташка, порівнюючи її з веселкою, сонечком або ніжною хмаринкою. Далі демонструються різнокольорові шматочки паперу, які стануть «пір'їнками» для пташок. Діти обирають кольори для тіла, голови, крил і хвоста своєї пташки. Педагог пояснює, що частини тіла пташки будуть створюватися шляхом обривання паперу на шматочки різної форми та розміру. Демонструється, як рвати папір пальчиками. Педагог заохочує дітей не хвилюватися через нерівні шматочки, оскільки це зробить їхню пташку унікальною. Дітям надається повна свобода зробити пташку будь-якого розміру, з будь-якими крилами та хвостом, керуючись лише власною фантазією. Педагог не дає вказівок щодо конкретних форм чи композицій, дозволяючи дітям вільно експериментувати з розміщенням та комбінуванням елементів.

«Мій Будинок Мрій»

Матеріали: Аркуші паперу, обрізки паперу різних кольорів, клейстер

Педагог запрошує дітей побудувати власний Будинок Мрії, акцентуючи на тому, що це буде затишний, безпечний простір, де можна почуватися добре. Дітям пропонується уявити свій будинок — його розмір і колір — і створити його на папері саме таким, яким вони його бажають. Демонструються «будівельні матеріали» — кольорові шматочки паперу, які стануть стінами, дахом, вікнами та дверима. Діти обирають кольори, які їм найбільше до вподоби. Для створення частин будинку дітям пропонується: рвати папір на шматочки різної форми та розміру (педагог демонструє цей процес). або, за наявності ножиць і бажання, вирізати необхідні елементи. Діти з цих шматочків будують свій будинок, складаючи стіни, дах і вікна. Їм надається повна свобода робити його будь-яким — кругленьким, квадратним, з різнокольоровим дахом. Наголошується, що це їхній уявний, безпечний простір.

Театралізована діяльність (виконавська культура)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРИТТІ

Різні види театру (на фланелеграфі, фартуху, настільний, пальчиковий, ляльковий)

Костюми та їх елементи

ТВОРИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЯМ 4-ГО РОКУ ЖИТТЯ

Пантомімічні етюди	Етюди інтонаційні	Інсценування літературних творів	
		Вірші	Вірші-діалоги
«Ой, ходила чаєчка»; «Дятел»; «Гусак»; «Кіт»; «Заєць спати захотів» М. Стельмаха; «У бобра болить живіт» М. Пономаренко	«Пішла киця по водицю»; «Пальчику, пальчику, де ти бував?»; «Коза» М. Познанської; «Паротяг» Л. Полтави; «Колядники» Л. Повх; «Потоваришували» В. Заєць; «Веселі бегемоти»; «Ненароком» М. Пономаренко	«Ковальок, ковальок»; «Коточку, де ти був?»; «Лася-Парася»; «Печу-печу хлібчик»; «Хвалько» І. Січовика	«Мишко, мишко, де була»; «Киця-киця, де була»; «Оленка маленька» П. Воронька

Орієнтири для дітей 4-го року життя:

Пантомімічні етюди:

«Заєць спати захотів» М. Стельмаха

Матеріали: м'яка іграшка-зайця, яку педагог може використовувати для демонстрації

Педагог розпочинає активність із запрошення дітей перетворитися на маленьких зайчиків та пригадати їхні улюблені заняття: стрибати, гризти морквинку та спати. Для емоційного занурення педагог виразно читає вірш Михайла Стельмаха «Заєць спати захотів», намагаючись передати його настрій. Діти виконують імітаційні рухи відповідно до тексту, що дозволяє їм фізично та емоційно відреагувати на зміст:

«Заєць спати захотів,»

«Сам постелю постелив,»

«Сам собі приніс подушку,»

«Підмостив її під вушко,»

«Та у зайця довге вушко —»

«Все звисає із подушки,»

Педагог активно хвалить дітей за будь-які спроби імітації, відзначаючи, які вони гарні «зайчики» і як чудово показують. На завершення педагог констатує, що «зайчики» дуже гарно пограли і, мабуть, втомилися, і пропонує поаплодувати маленьким «зайчикам-акторам».

Етюд інтонаційний

«Коза» М. Познанська

Матеріали: Іграшка-коза

Педагог представляє дітям гостю — іграшку Козу-Дерезу, описуючи її як веселу та активну. Активність починається із заохочення дітей імітувати крик кози («Ме-е-е-е!»)

Педагог повідомляє, що діти гратимуться з козою та слухатимуть вірш Марії Познанської про неї. Процес розвантаження відбувається через імітацію різних станів, згідно з текстом:

Імітація співу: Дітей заохочують протяжно повторити спів кози («Ме-е-е-е!»).

Імітація руху: Діти імітують біг кози на місці або відповідними рухами рук, повторюючи фразу «Я на лузі, я на лузі!» (швидко).

Імітація радості: Діти мають показати, як коза радіє, посміхаючись та плескаючи в долоні, повторюючи «Ме-е-е! Радісно!».

Імітація турботи: Діти імітують, як коза кличе діток, повторюючи фразу «Малечі, малечі!» з турботою в голосі. Наприкінці педагог відзначає, що Коза-Дере́за дуже задоволена грою, і хвалить дітей за їхні вміння та гарну гру. На завершення дітям пропонується поаплодувати собі та гості.

Інсценування літературних творів

Вірші

«Лася-Парася»

Матеріали: рожеву хустку/шматочок тканини, або просто імітувати "п'ятачок" ручкою

Педагог розпочинає активність, запрошуючи дітей до веселої гри про смішну тваринку, натякаючи, що її улюблене заняття буде розкрито у віршику.

Педагог читає вірш про Ласю-Парасю рядок за рядком, заохочуючи дітей наслідувати рухи та міміку тваринки, що дозволяє їм вивільнити емоції через фізичну активність:

Лася лізе в калюжу

Лася вилазить

Лася вся в багнюці

Дітям пропонується зробити сумне обличчя, реагуючи на стан Ласі («Ой, яка ж ти, Ласю, брудна!»).

На завершення діти посміхаються і показують на щічки, імітуючи відповідь Ласі: «Я не брудна, я рум'яна!».

Вірші -діалоги

«Киця-киця, де була»

Матеріали: М'яка іграшка-кішка або маска

Педагог розпочинає активність, вітаючи «маленьких акторів» і пропонуючи вирушити у чарівну подорож. Активність починається із загадки: «М'якенька, пухнаста, любить спати на сонечку і каже "Няв-няв"», що скерує увагу дітей на образ киці. Педагог пояснює, що киці люблять гуляти і розповідати про свої пригоди. Дітям пропонується пограти, розпитуючи кицю про її пригоди. Для створення атмосфери використовуються реквізити (вушка, хвостик), і діти охоче погоджуються взяти на себе роль киці або ж грати разом, звертаючись до уявного персонажа.

Розвантаження відбувається через ритмічний діалог, де діти та педагог виконують імітаційні рухи відповідно до тексту:

Діти (звертаючись до «Киці»):

«Кицю, кицю,»

«Де була?»

«Що ти їла,»

«Що пила?»

Педагог (у ролі «Киці»), відповідаючи, виконує дії:

«Я на річці була,»

«Там водичку пила,»

«А що їла — не скажу,»

«Тільки хвостик покажу,»

На завершення педагог відзначає, що віршик сподобався, а киця виявилася дуже загадковою.

Музична діяльність (спів, слухання музики; музична гра)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРИТТІ

	
Різні види музичних іграшок	Аудіо та відео програвач
	
Аудіо записи	Відео записи

Орієнтири активностей для дітей 4-го року життя

Слухання музики:	Спів		Музична гра
	співаночки:	пісні:	
«На прогулянку», муз. Л. Ревуцького; «Проліски», «Дощик»,	«Ой рак, неборак», укр. нар.	«Раз, два, три!», муз. М. Ведмедері, сл. С. та Ю. Ходоси; «Чечір-вечір» муз. і сл. Н. Рубальської; «Осінь», муз. І. Островерхого, сл. П. Воронька;	«Діти і ведмідь» — муз. і сл. В.Верховинця; «Будуємо дім», муз. Т.

муз. В. Косенка; «Марш», муз. Ю. Щуровського; «Гопак», муз. М. Лисенка; «Полька», муз. А. Жилінського;	пісня; «Щебетушка щебетала», укр. нар. пісня; «Голубочка» укр. нар. пісня; «Гопа, гопа чуки», укр. нар. пісня; «Іде, іде дід, дід» укр. нар. пісня; «Кукуріку, півнику» укр. нар. пісня; «Раз, два, три, чотири» укр. нар. пісня; «Сорока-ворона» укр. нар. пісня; «Фрікель, нікель» укр. нар. пісня; «Шуги на панові кури»	«Хмарка йшла на іменини», муз. І. Островерхого, сл. Г. Чубая; «Останній листочок», муз. М. Ведмедері, сл. А. Камінчука; «Ой, зима», муз. М. Ведмедері, сл. М. Підгірянки; «Сніжок», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Перший сніг», муз. Л. Дичко, сл. В. Поліщука; «Ялинка», муз. Т. Шутенко, сл. М. Лисича; «Здрастуй, свято Новий рік!», муз. і сл. Д. Мулика; «Щедрий вечір» укр.нар.пісня; «Добрий вечір» укр.нар.пісня; «Дорога матуся» муз. і сл. Л. Давидової; «Подарунок мамі», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Мам вітаємо усіх», муз. і сл. І. та Ю. Білоконь; «Корівка» муз. і сл. Н. Рубальської; «Танець кенгуру» муз. О. Злотника сл. О. Вратарьової; «Засоромилися» муз. В. Марченка сл. П. Велешка; «Хоче сонечко спати» муз і сл. О. Герасименко; «Про ляльку», муз. А. Філіпенка, сл. О. Пархоменка;	Шутенко, сл. В. Кукловської; «Гра з різнокольоровими хусточками», укр. нар. мелодія «Ой за гаєм, гаєм», обр. Я. Степового;
---	--	---	---

	укр. пісня	нар.	
--	---------------	------	--

Орієнтири музичних ігор для дітей 4-го року життя в укритті

Музична гра «Пташечка»

Діти сидять кружка на колінцях, у кожного в руках — іграшкова пташка.

1. Пташечка маленька

(«стрибають» пташечкою по підлозі)

З дітками гуляє.

Пташечка маленька

Діток розважає.

Полетіла вгору: тіль, тіль, тіль.

(виконують рухи за текстом)

Опустилась вниз: тіль, тіль, тіль.

2. Пташечку маленьку

Будем пригощати.(одну долоньку повертають вгору, наче там крихти)

Крихтами смачними.

Радю годувати.

Поклювала в мене: клюв, клюв, клюв.

(виконують рухи за текстом)

Поклювала в тебе: клюв, клюв, клюв.

3. Пташечка маленька

(садять пташку на долоньку)

На долоньку сіла.

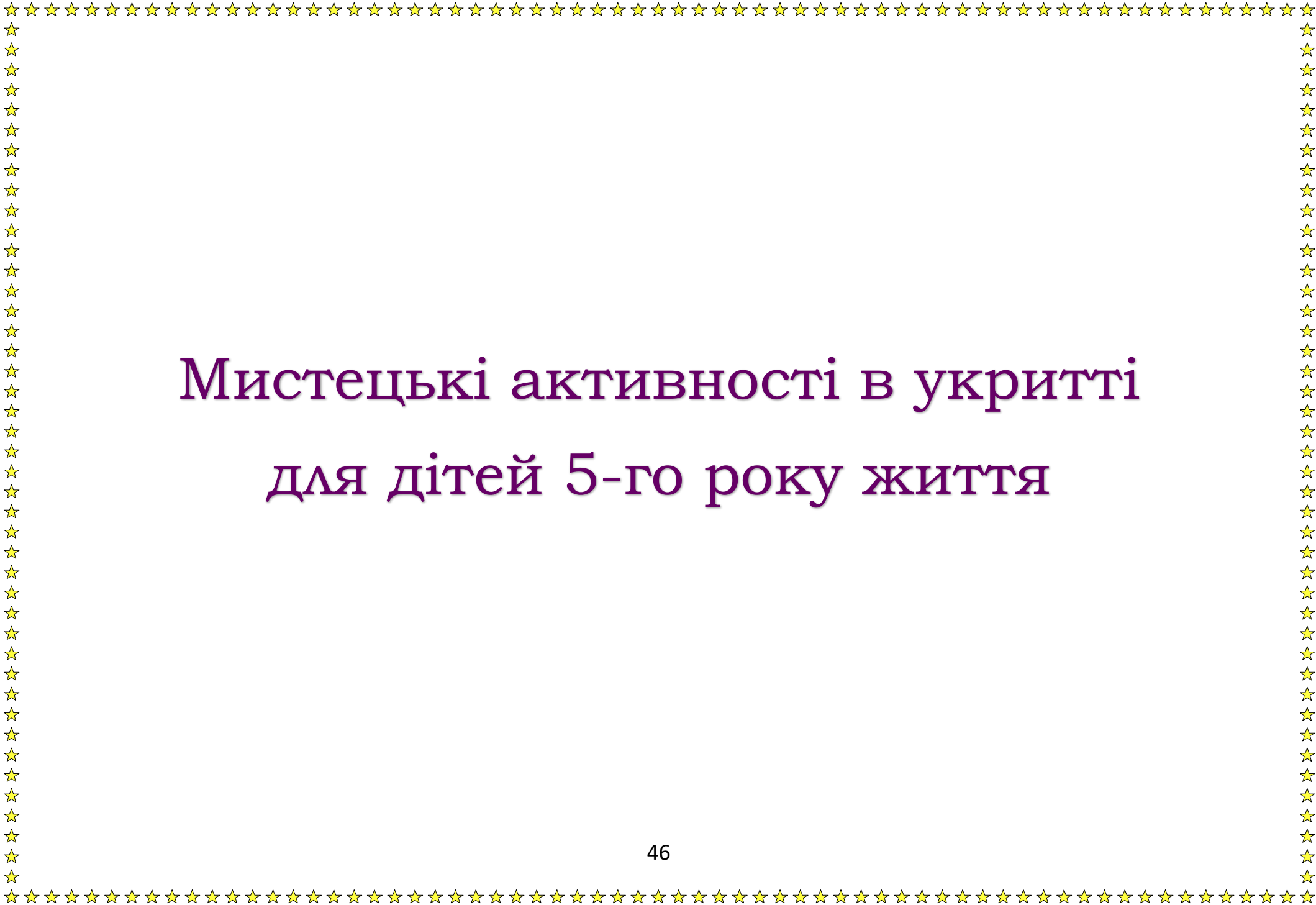
Пташечка маленька

Фурх!... Полетіла! (пташка в долонці «летить» за спинку)

Музична гра «Капелюх»

Діти стають кружка. Одна дитина надягає капелюх. Під час звучання музики вона танцює в центрі кола, а потім передає капелюх іншій дитині, яку обрала. Тепер обрана дитина виходить у центр кола й танцює. Так капелюх мандрує від одного гравця до іншого, поки звучить музика. Коли вона зупиняється, той гравець, у кого в цей момент опинився капелюх, вибуває. Грають до останнього гравця.

Мистецькі активності в укритті для дітей 5-го року життя

Малювання- «free painting» (вільне малювання/ малювання без зразку)

ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВІЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ В УКРИТТІ ДІТЯМ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ

Фарби (гуаш або акварель)

Крейда.

Олівці

Пензлі різних номерів

Губки

Штампики

Папір для малювання

Палітра

Ватман

Шпалери

Орієнтири для дітей 5-го року життя:

«Кольорові Почуття»

Матеріали: Великі аркуші паперу (ватман, шпалери), рідка акварель або сильно розведена гуаш (кілька кольорів у неглибоких тарілках), широкі пензлики або губки.

Педагог розпочинає активність із заохочення до емоційного самовираження через мистецьку діяльність, пропонуючи дітям зобразити свій внутрішній стан: почуття, що живуть у їхньому серці – радість, смуток чи подив. Дітям пропонується обрати кольори, які їм найбільше до вподоби на даний момент. Завдання полягає у вільному самовираженні, а не у зображенні конкретних об'єктів. Педагог заохочує дозволити фарбам "танцювати на папері", створюючи лінії, крапки та великі плями. Після перших штрихів і плям ініціюється обговорення: "Які кольори використали? Який настрій вони відображають?" Діти малюють у вільному стилі. Педагог забезпечує безоцінну підтримку, використовуючи вербальне заохочення та компліменти: "Який виразний колір!", "Ця лінія нагадує радість!", "А на що схожа ця пляма?". Важливою умовою є відсутність коригування дитячих робіт, лише підтримання їхньої творчої ініціативи. Наприкінці активності педагог підкреслює цінність створених робіт, називаючи їх "секретними світами", що демонструють поточний емоційний стан дитини, і визнаючи цю щирість "дуже гарною". Заняття завершується спільною організацією прибирання робочого місця.

«Кольорова Казка»

Матеріали: Великі аркуші паперу (ватман або шпалери), різні фарби (гуаш, акварель), різноманітні інструменти для малювання (пензлики різних номерів, поролонові губки, ватні палички, зубні щітки для брызок), ємності для води.

Педагог розпочинає активність, звертаючись до дітей із запитанням: чи знають вони, що фарби здатні розповідати казки? Пояснюється, що колір є "чарівним голосом", а кожна лінія – "слідами героїв", запрошуючи створити кольорову казку без слів. Педагог демонструє різноманітні техніки малювання: широкі, тонкі мазки, крапочки та бризки, показуючи, як пензлем можна передати різні елементи. Дітям пропонується подумати, який колір першим "захоче розповісти свою частину казки" – чи це буде, наприклад, зелений ліс чи синє небо. Діти починають малювати, уявляючи, що кожен їхній рух пензлем створює елементи цієї історії. Педагог підтримує їхню уяву, ставлячи навідні запитання. Після завершення роботи, якщо дитина виявляє бажання, педагог пропонує їй вербалізувати створене. Заохочуються та приймаються навіть найпростіші та найкоротші відповіді.

«Чарівні клякси»

Матеріали: Аркуші паперу ;рідкі фарби (акварель або розведена гуаш) у невеликих ємностях, трубочки для коктейлів (по одній на дитину, бажано), палички для морозива або піпетки для нанесення клякс.

Активність розпочинається із запрошення стати справжніми чарівниками та створити малюнки з "чарівних ляпок", які нібито розкажуть дітям свої секрети. Педагог демонструє, як нанести краплю рідкої фарби на папір, називаючи її "нашою ляпкою". Далі показуються способи її "оживлення": роздування: легке дуття через трубочку на ляпку, щоб роздути її у химерні форми та друк: складання аркуша навпіл і притискання, щоб розмазати ляпку симетрично. Дітям пропонується самостійно створити свою "чарівну ляпку" та обрати спосіб її трансформації: подути або скласти папір. Після висихання ляпки (або одразу) педагог стимулює розвиток фантазії та образного мислення, заохочуючи дітей відповісти: "На що схожа твоя ляпка? Можливо, на дивну тваринку? Або на чарівне дерево?" Далі дітям пропонується доповнити малюнок олівцями чи фломастерами, домальовуючи відсутні елементи.

«Кольорові Відлуння»

Матеріали:

Аркуші паперу (А4), гуаш або акварельні фарби, розведені до консистенції сметани (у неглибоких тарілочках або палітрі), достатня кількість ватних паличок (по 5-10 на кожную дитину).

Педагог знайомить дітей із ватними паличками як незвичним художнім інструментом, підкреслюючи, що, попри свій маленький розмір, вони здатні створювати гарні картини, залишаючи "кольорові відлуння" або крихітні відбитки. Педагог демонструє техніку: занурення ватної палички у фарбу та легке притискання до паперу, щоб залишити чітку крапку. Заохочується створення послідовності — однієї крапки, двох поруч, а потім "багато-багато крапочок". Дітям пропонується самостійно спробувати цю техніку та визначити, що вони бажають зобразити: зоряне небо чи безліч квітів. Дітей заохочують експериментувати з різними кольорами та розташуванням крапок, спробувати створювати крапочками лінії або навіть цілі форми. Під час процесу педагог звертає увагу на деталі. Наприкінці активності обговорюється результат їхньої роботи, акцентуючи на різноманітті створених крапок. Після цього дітям пропонується допомогти прибрати робоче місце, дозволяючи "ватним паличкам відпочити".

«Райдужні Історії»

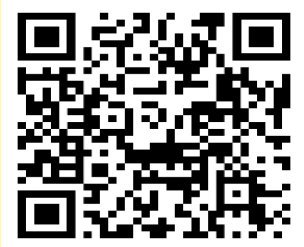
Матеріали: папір (А4 або А3), акварельні фарби широкі м'які пензлики, велика ємність з водою, губка або чиста ганчірка для змочування паперу.

Педагог інтригує дітей запитанням, чи бачили вони коли-небудь, як фарби "танцюють на водичці", та пропонує створити "чарівні райдужні історії". Для цього аркуш паперу має бути трішки вологим, "наче після дощичку". Педагог демонструє процес, як змочити весь аркуш чистою водою, використовуючи губку або широкий пензлик. Після цього пояснюється, що мокрий папір тепер готовий до "чарівництва". Дітям пропонується набрати трішки фарби на пензлик і лише торкнутися мокрого паперу. Педагог привертає увагу до ефекту: "Дивіться, як фарба розтікається, наче хмарка!" Заохочується додавання іншого кольору поруч, щоб вони "зустрілися і подружилися", змішуючись на вологому тлі. Діти вільно наносять фарби на мокрий папір, спостерігаючи за розтіканням і змішуванням. Наголошується, що немає жодних

правил щодо конкретного зображення; головне – "нехай кольори розповідають свою історію". Педагог пропонує можливі асоціації: "райдужна хмарка" або "чарівний сад". Наприкінці активності малюнки описуються як "чарівні, повітряні" і схожі на "сни". Педагог обережно допомагає дітям розкласти роботи сушитися на рівній поверхні.

Ліплення

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЛІПЛЕННЯ ДІТЯМ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ В УКРИТТІ

	Рецепт солоного тіста
	

Глина

Орієнтири для дітей 5-го року життя:

«Емоційні Колобки»

Матеріали: солоне тісто; дощечки; гудзики;

Почніть розмову з дітьми про те, що таке емоції. Покажіть картки з різними виразами обличчя або попросіть дітей показати, як виглядає радісна людина, сумна, здивована, сердита тощо. Обговоріть, які частини обличчя змінюються при різних емоціях (кутики рота, брови, очі). Поясніть, що сьогодні ви будете ліпити «колобків-емоцій», які допоможуть нам краще зрозуміти і показати свої почуття. Заохочуйте дітей до самостійності та креативності. Нехай вони експериментують з виразами обличчя, додають деталі. Допмагайте їм, якщо вони вагаються. Коли діти закінчать ліпити, попросіть кожного показати своїх колобків і розповісти, яку емоцію вони виражають. Обговоріть, чому вони зробили саме такий вираз обличчя, які деталі використали. Це чудовий момент для того, щоб ще раз закріпити назви емоцій та їх візуальні прояви.

«Дикі Джунглі»

Матеріали: солоне тісто; дощечки; Додаткові дрібні елементи (за бажанням): природні матеріали; декоративні елементи;

Розпочніть з обговорення: «Що таке джунглі?», «Які тварини там живуть?», «Які рослини можна там побачити?». Можна показати дітям картинки або короткі відео про джунглі, послухати звуки тропічного лісу (шум дощу, голоси мавп, птахів) для створення відповідної атмосфери. Запропонуйте уявити, що ви вирушаєте в експедицію до «Диких Джунглів», де кожен зможе створити свого власного мешканця. Заохочуйте дітей до вільного творчого процесу. Нехай вони ліплять не лише існуючих тварин, але й вигаданих фантастичних істот, які могли б жити в їхніх власних «Диких Джунглях». Дозвольте використовувати додаткові матеріали: вдавлювати намистини для очей, прикрашати тварин листочками або

гілочками, створювати фактуру шкіри за допомогою зубочисток. Коли всі закінчать ліпити, попросіть кожну дитину представити своїх «мешканців джунглів». Заохочуйте їх розповісти про кожну тварину або рослину: її ім'я, особливості, де вона живе в джунглях, чим займається. Запитайте інших дітей, що їм найбільше сподобалося у роботах друзів.

«Місто Мрії»

Матеріали: солоне тісто, картонна основа (наприклад, кришка від коробки); дощечки або індивідуальні робочі поверхні;
Додаткові дрібні елементи (за бажанням): природні матеріали; декоративні елементи; Фарби (гуаш або акварель) та пензлики

Розпочніть розмову з дітьми про мрії: «Про що ви мрієте?», «Яким ви уявляєте ідеальне місто?», «Що б ви хотіли там бачити?». Запропонуйте уявити, що вони архітектори та будівельники свого власного, унікального «Міста Мрії». Вони можуть створити все, що забажають: незвичайні будинки, казкові дерева, дивні машини, щасливих людей або фантастичних істот. Покажіть картонну основу і поясніть, що це буде «земля» для їхнього міста. Наголосіть на тому, що це їхнє місто, і вони можуть робити його таким, яким вони хочуть: може бути веселим, тихим, дуже гамірним, може бути містом майбутнього або містом, де живуть тільки тварини. Коли елементи готові, запропонуйте дітям розмістити їх на картонній основі, створюючи цілісну композицію міста. Обговоріть, де краще поставити будинок, де прокласти дорогу, де буде парк. Це вчить планування та просторового мислення. Якщо це групова робота, заохочуйте дітей до співпраці, щоб їхні елементи гармонійно поєднувалися в одному місті. Коли місто готове, попросіть кожну дитину (або групу) представити своє «Місто Мрії». Запропонуйте розповісти про кожен елемент, про мешканців, про те, що там відбувається, чим це місто особливе. Спільно обговоріть, чим це місто відрізняється від справжніх міст, і чому воно «місто мрії». Готові композиції можна залишити висихати на повітрі (солоне тісто стане твердим) або запекти в духовці. Після висихання місто можна розфарбувати фарбами, щоб додати йому ще більше життя та яскравості.

«Фантастичні Істоти Укриття»

Матеріали: солоне тісто; дощечки; Додаткові дрібні елементи (за бажанням): природні матеріали; декоративні елементи; Фарби (гуаш або акварель) та пензлики

Почніть з розмови про незвичайні, чарівні світи: «Чи уявляли ви колись тварин, яких не існує?», «Які дивні істоти могли б жити в казках?», «Що було б, якби у коня були крила?». Запропонуйте дітям закрити очі і уявити абсолютно нову, фантастичну істоту. Яка вона? Скільки у неї очей, лап? Якого вона кольору? Чи є у неї крила, хвіст, роги? Чи вона пухнаста, слизька, луската? Наголосіть, що немає правильних чи неправильних відповідей – є лише їхня власна уява. Запропонуйте їм створити «Фантастичну Істоту Укриття» — таку, що може бути другом, захисником або просто відображенням їхніх внутрішніх мрій. Дозвольте дітям використовувати додаткові матеріали для декорування: намистини для очей, гілочки для рогів, бісер для візерунків на тілі. Це допомагає дітям розвивати сюжет та заглиблюватися у фантазію. Коли всі істоти готові, запропонуйте кожній дитині представити свою фантастичну істоту. Заохочуйте їх розповісти повну історію про свого персонажа: його ім'я, характер, де він живе, які має особливості, чому він саме такий. Обговоріть, чим ці істоти відрізняються одна від одної, і що робить кожну з них унікальною. Це допомагає дітям цінувати індивідуальність та творчість інших. Виліплені фігурки з солоного тіста можна залишити висихати на повітрі (це займе деякий час, залежно від розміру). Після повного висихання їх можна розфарбувати фарбами (якщо тісто не було кольоровим) або покрити лаком для міцності.

Аплікація

Тканинні серветки

**Різні види паперу (серветки;
обгортковий; кольоровий;
картон тощо)**

Старі дитячі журнали

Клейонка

Різне упакування

Залишкові матеріали

Орієнтири для дітей 5-го року життя:

«Рвані Казки»

Матеріали: картон світлих відтінків; кольоровий папір; клейстер; олівці; природні матеріали; декоративні елементи;

Педагог інтригує дітей, оголошуючи, що сьогодні вони створюватимуть "дуже незвичайні картини" не ріжучи, а рвучи папір. Зазначається, що їхні пальчики створять маленькі шматочки, з яких потім складеться ціла "казка". Педагог демонструє, як легко відривати невеликі шматочки паперу різної форми — від великих до зовсім маленьких. Потім показується процес приклеювання цих шматочків на паперову основу, формуючи композицію. Дітям пропонується почати самостійно: "Спробуйте і ви! Які шматочки ти відірвеш? З яких кольорів буде твоя казка?" Діти вільно відривають шматочки паперу та приклеюють їх на основу, створюючи власні форми та композиції. Педагог заохочує їх до експериментів. Також може бути запропоновано домалювати деталі олівцями чи фломастерами, щоб завершити "казку". Наприкінці обговорюються "цікаві 'рвані' казки", підкреслюючи, що "кожен шматочок паперу – це частина вашої історії!". Заняття завершується прибиранням робочого місця.

«Чарівні Вікна»

Матеріали: Цупкий папір або картон (А4 або А3); Кольорова калька, прозорі кольорові поліетиленові пакети, яскраві цукеркові обгортки (чисті), блискуча фольга (різнокольорова або срібна/золота); клейстер

Педагог привертає увагу дітей до "віконечок" (візуалізація на основі) та до "чарівних папірців" (прозорі матеріали), пояснюючи, що світло, проходячи крізь них, створює красу. Дітям пропонується створити власні "чарівні віконечка". Педагог демонструє, як вирізати шматочки з прозорих матеріалів (наприклад, кольоровий поліетилен, калька) і приклеювати їх за отворами на паперовій чи картонній основі, забезпечуючи проходження світла. Заохочується включення уяви – чи це буде віконечко в казковому будиночку, чи в чарівному ліхтарику. Діти вільно комбінують прозорі матеріали, створюючи свої "вітражі". Особливо наголошується на накладанні одного кольору на інший, щоб діти могли спостерігати створення нових відтінків. Наприкінці активності малюнки описуються як "чарівні та світлі віконечка", які "наче пропускають крізь себе сонечко!". Педагог допомагає прибрати робоче місце.

«Кольорові Мозаїки»

Матеріали: Цупкий папір або картон; кольоровий папір; клейстер

Педагог привертає увагу дітей до маленьких шматочків паперу, оголошуючи, що сьогодні вони стануть справжніми художниками, які створюватимуть чарівні мозаїки, збираючи картинку "по частинках". Педагог демонструє, як нанести клейстер на невелику ділянку основи. Після цього показується процес приклеювання підготовлених шматочків паперу поруч один з одним, пояснюючи, що саме так, збираючись разом, вони утворюють красивий візерунок. Дітям можна запропонувати заповнити вже намальований контур або створити абстрактний візерунок за бажанням. Діти вільно заповнюють основу шматочками паперу. Педагог активно заохочує їх експериментувати з кольорами та розташуванням елементів, підтримуючи їхню ініціативу в створенні власної унікальної композиції.

«Секрет аплікації»

Матеріали: Цупкий картон (А4 або А3); кольоровий папір; шматочки фетру або тканини; клейстер; фломастери

Педагог інтригує дітей запитанням про їхню любов до секретів, оголошуючи, що сьогодні вони створять аплікацію з секретами. Пояснюється, що картина матиме багато шарів, ніби ховаючи всередині щось цікаве. Діти починають створювати свої багатошарові аплікації, розміщуючи елементи один на одного. Педагог активно заохочує їх до логічного планування, ставлячи запитання, важливі для розвитку мислення. Це допомагає дітям усвідомити послідовність створення об'єму. Наприкінці активності роботи описуються як "чудові, об'ємні та багатошарові картини", підкреслюючи, що вони "наче живі!". Активність завершується прибиранням робочого місця.

Театралізована діяльність (виконавська культура)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРИТТІ

Різні види театру (на фланелеграфі, фартуху, настільний, пальчиковий, ляльковий)

Костюми та їх елементи

ТВОРИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЯМ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ

Авторські казки М. Пономаренко	Пантомімічні етюди	Етюди інтонаційні	Інсценування літературних творів		
			Вірші	Вірші-діалоги	Казки
«Жива абетка»; «Дядечко Борсук і золотий Сонях»; «Іменини Кози Мокрини»	«Чапля» К. Перелісної; «Сіла хмара на коня» В. Лучука; «Сміливе кошеня» П. Воронька	«Сніговик-питайлик» О. Сенатович; «Ящірка» Л. Полтава; «Ковзани» К. Перелісної; «Чемний кіт» В. Верховеня	«Ялинонька» І. Неходи; «Я малюю»; «Бабуся спить» М. Пономаренко; «Марічка і звичка» М. Сингаївського	«Зайчику, зайчику, де ти бував?»; «Летів горобець»; «Гойда гойдино»; «Була у лісі»; «Підеш до баби по сіль»	«Ялинка» (віршована) О. Олеся; «Подарунок»; «Капці для матусі»

Орієнтири для дітей 5-го року життя:

Пантомімічні етюди

«Чапля» К. Перелісної

Матеріали: немає

Педагог починає активність, вітаючи дітей як "маленьких акторів" і запрошуючи їх у цікаву подорож на болото. Педагог пропонує відгадати головного героя, описуючи його: "Має довгі ноги, довгий дзьоб і любить ходити по болоту..." Після того, як діти відгадують, що це чапля, педагог запитує, кого вона там шукає, підводячи до відповіді: жабок.

Педагог веде гру, читаючи текст і спонукаючи дітей до відповідних рухів та емоцій:

"Диба чапля по болоту – Чапу-чапу! Чап-чалап!"

(Діти-чаплі виконують рухи за текстом)

"Поглядає, чи немає Де малих зелених жаб"

(Діти-чаплі виконують рухи за текстом)

"Враз пригнулась, Дзьоб розкрила, Щоб відразу ухопить,"

(Діти-чаплі виконують рухи за текстом)

"А з-під ніг у неї жабка – Стриб! І зникла в одну мить!"

(Діти-жабки виконують рухи за текстом)

(Діти-чаплі виконують рухи за текстом)

Діти визнаються "справжніми майстрами пантоміми", і педагог пропонує поаплодувати собі за гарну гру.

Етюди інтонаційні:

«Ящірка» Л. Полтава

Матеріали: не потрібні

Педагог розпочинає активність, вітаючи дітей та запрошуючи їх до гри з власним голосом, який може бути гучним і тихим, швидким і повільним, веселим і сумним. Для цього обирається герой — загадкова тваринка: "Маленька, зелена, дуже швидка, має довгий хвостик і любить грітися на сонечку..." Після того, як діти відгадують, що це ящірка, починається імітаційна гра.

Діти повторюють фрази за педагогом, імітуючи інтонацію та рухи ящірки:

"Повзе ящірка по стежці"

(Діти виконують за текстом)

"Хвостик в неї, наче джгут"

(Діти виконують за текстом)

"Заховається швиденько, Як побачить когось тут"

(Діти виконують за текстом)

"А як сонечко пригріє – Виповзає на пісок"

(Діти виконують за текстом)

"Гріє спинку, ніби мріє, І махає хвостиком"

(Діти виконують за текстом)

"Швидко-швидко промайнула, Наче блискавка, метка"

(Діти виконують за текстом)

"Ось була – і вже зникнула, Сховалась у траві"

(Діти виконують за текстом)

Діти визнаються "справжніми майстрами інтонації", і педагог пропонує поаплодувати собі за виконану роботу.

Інсценування літературних творів

Вірші

«Ялинонька» І. Неходи

Матеріали: Символічний реквізит та елементи костюмів (за бажанням, можна обійтися уявним) для ялинки- зелена хустка»; для зайчика- вушка-обруч ; для лиса- руда хустка або шарф

Педагог розпочинає активність, вітаючи дітей як і запрошуючи їх у "чарівний ліс, де живуть цікаві звірята і відбуваються дива". Оголошується мета: показати і розповісти гарний віршик, ставши "справжніми героями лісової казки". Педагог візуалізує простір, показуючи ялинку, веселого зайчика, хитрого лиса та Діда Мороза.

Діти виконують рухи, імітуючи інтонацію та емоції, які передає педагог:

«У лісі, в лісі темному»

(Діти виконують за текстом)

«Де ходить хитрий лис»

(Діти виконують за текстом)

«Росла собі ялиночка»

(Діти виконують за текстом)

«І зайчик з нею ріс»

(Діти виконують за текстом)

Педагог заохочує повторення 2-3 рази, акцентуючи на виразності рухів.

Кульмінація та Розгубленість (Друга частина)

«Ой, снігу, снігу білого»

(Діти виконують за текстом)

«Насипала зима»

(Діти виконують за текстом)

«Прибіг сховатись зайньо»

(Діти виконують за текстом)

«Ялиноньки нема!»

(Діти виконують за текстом)

Педагог заохочує повторення 2-3 рази, підкреслюючи швидкість зайчика та його розгубленість наприкінці.

Вірші – діалоги

«Летів горобчик»

Матеріали: не потрібно

Педагог розпочинає активність, вітаючи дітей як "маленьких пташечок" та пропонуючи перетворитися на веселих горобчиків і швидких ластівок. Оголошується мета: показати, як вони літають та що з ними відбувається.

Діти виконують дії, що імітують рухи птахів:

"Летів горобчик"

(Діти виконують за текстом)

"Сів на стовпчик"

(Діти виконують за текстом)

"Прилетіла ластівочка"

(Діти виконують за текстом)

"Сіла йому на голівочку"

(Діти виконують за текстом)

"Сіли, посиділи"

(Діти виконують за текстом)

"Далі полетіли"

(Діти виконують за текстом)

Педагог визнає дітей "справжніми акторами" і пропонує поаплодувати собі за гарну гру.

Музична діяльність (спів, слухання музики; музична гра)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРИТТІ

	
Різні види музичних іграшок	Аудіо та відео програвач
	
Аудіо записи	Відео записи

Орієнтири музичних активностей в укритті

Слухання музики:	Спів		Музична гра
	співаночки:	пісні:	
«Марш», «Сміливий вершник» муз. Р.	«Бім-бом», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового; «Пес і	«Чарівні слова», муз. Н. Горбенко, сл. Н. Балацької; «Лісовичок» муз. Б. Котюка сл. В. Кордун; «Раночок-	«Хто швидше займе стільчик», естон. нар. мелодія; «Квач», муз. Й. Гайдна; «Гра з брязкальцями», муз. Ф. Флотова;

Шумана; «Марш», муз. О. Гречанінова; «Ранок», «Метелик» муз. Е. Гріга; «Канарка», муз. В. Моцарта; «Жартівливий вальс — шарманка», муз. Л. Грабовського; «Старовинний годинник із зозулею», муз. Н. Бачинської; «Гопак», укр. нар. танець;	кіт», чеська нар. примовка, укр. текст Н. Ткаченко; «Е-е, мо-мо-мо» укр.нар.пісня; «Єдичики, друбчинчики» укр.нар.пісня; «Ладки, ладоньки, ладусі» укр.нар.пісня; «Мишка, мишка» укр.нар. пісня; «Ходит котко по двору» укр.нар. пісня; «Чуки, чуки» укр.нар. пісня; «Ще сонечко не зійшло» укр.нар.пісня; «А вже наша грушка» укр.нар.пісня; «Грай, жучок» укр.нар.пісня	світаночок» муз. О. Герасименко сл М. Чумарної; «Ухтишко» муз. О. Злотника сл. О. Вратарьова; «Цвінь- цвірінь» муз. О. Злотника сл. М. Ямкового; «У гості» муз. В. Марченко сл. П. Величка; «Лісові грибочки» муз. і сл. Н. Рубальської; «Вітерець», муз. В. Мацюка, сл. К. Перелісної; «Пливе, пливе три листочка» укр.нар. пісня; «Співуча осінь», муз. Н. Шевченко, сл. В. Паронової; «Осінь», муз. М. Ведмедері, сл. Н. Краюткіної; «Осінь», муз. І. Кишка, сл. Т. Волгіної; «Золоті листочки», муз. і сл. С. Шевченко; «Кольоровий дощик», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Руденко; «Хмаринка» муз. В. Марченка і сл. М. Людкевич; «Осінній дощик», муз. Л. Давидової, сл. К. Перелісної; «Падає сніг», муз. В. Клинка, сл. М. Познанської; «Зимонька-зима» муз. О. Герасименко і сл. М. Чумарної; «Зима», муз. Л. Дичко, сл. В. Лагоди; «Ой хто хто Миколая любить» укр.нар.пісня; «Ялинка», муз. О. Швеця, сл. М. Лисича; «Запросини Діда Мороза», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського; «Новорічна привітальна», муз. і сл. О. та В.	«Веселі музиканти», муз. А. Філіпенка; «Барабанщики», «Марш», муз. Е. Парлова;
---	--	--	---

	Качан; «Новорічний хоровод», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Коляда», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Ой, щедрівко», муз. І. Островерхого, сл. В. Кленца; «Зимо, зимо, відступись!», муз. О. Швеця, сл. Л. Компанієць; «Сніг розтанув під віконцем» муз. Л. Давидової, сл. М. Лисичої» «А вже весна» укр.нар.пісня; «Встала весна», муз. І. Островерхого, сл. Т. Шевченка; «Дзюрчать-дзвенять струмочки», муз. Л. Давидової, сл. Л. Компанієць; «Пісня про маму», муз. О. Швеця, сл. М. Сингаївського; «Пісня про матусю», муз. і сл. Ю. Михайленко; «Пісня про матусю», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич; «Матуся» муз. Н. Рубальської і сл. С. Грицюка; «Жіноче свято» муз. і сл. Л. Давидової; «Промінці для бабусі», муз. Т. Розякіна, сл. В. Полинок; «Краплинки», муз. і сл. Н. Май; «Ранкова пісня», муз. М. Дремлюги, сл. О. Бродського, укр. текст Л. Клименко; «Колобок» муз. О. Герасименко і сл. М. Чумарної; «Зелена пісенька», муз. Є. Калюжної, сл. В. Вікторова; «Соловейко», муз. Л. Давидової, сл. Т. Головчак; «Топік»,	
--	---	--

		муз. І. Білика, сл. Л. Бегуна; «Пісенька про метелика», муз. В. Марченка, сл. В. МIRONЕНКО	
--	--	--	--

Орієнтири музичних ігор для дітей 5-го року життя

Музична гра «Ліхтарик»

Виберіть дві дитини. Одна керуватиме ліхтариком, інша — вмикатиме музику на музичному центрі. Дитина з ліхтариком стає посередині зали. Щойно зазвучить музика, усі діти починають танцювати, а дитина з ліхтариком світить вибірково то на одного, то на іншого танцюриста, затримуючи промінь на кілька секунд.

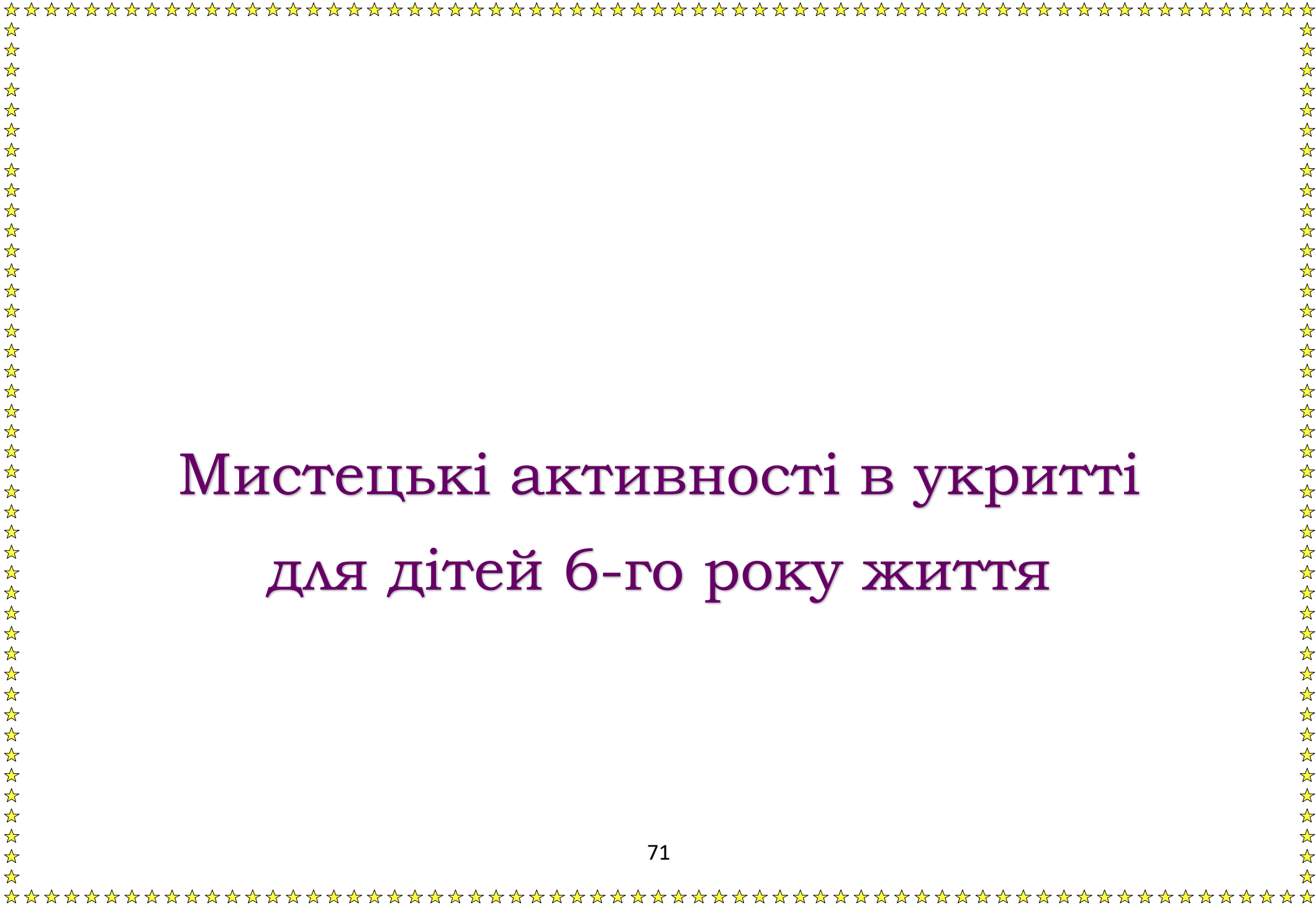
Стежте, щоб світло діти спрямовували в центр корпусу, не в очі. Дитина, яка контролює музику, може зупинити її будь-якої миті, тоді ж має зупинитися й промінь ліхтарика. На кого він світить у момент паузи в музиці, той вибуває.

Гра продовжується, поки не залишиться один танцюрист.

Музична гра «Емоджі»

Слід танцювати в настрої заданого емоджі. Педагог або ведучий-дитина піднімає флеш-картку, а діти танцюють у відповідному настрої. Для музичного супроводу можна обирати пісні та інструментальні п'єси, які за настроєм збігаються із зображенням емоджі. Щоб ускладнити завдання, варто робити навпаки: вмикати веселу музику, а показувати сумний емоджі тощо.

Мистецькі активності в укритті для дітей 6-го року життя

Малювання- «free painting» (вільне малювання/ малювання без зразку)

ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВІЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ В УКРИТТІ ДІТЯМ 6-ГО РОКУ ЖИТТЯ

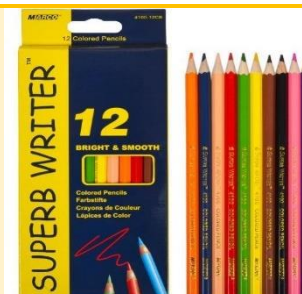
Фарби (гуаш або акварель)

Крейда.

Трубочки

Олівці

Пензлі різних номерів

Губки

Штампики

Зубні щітки

Папір для малювання

Палітра

Ватман

Шпалери

Нитки

Свічки

Орієнтири для дітей 6-го року життя:

«Мій Секретний Світ»

Матеріали: аркуші паперу (А3 або більше, можна склеїти кілька менших), широкий вибір фарб (гуаш, акварель) та пензликів різного розміру, олівці; клейонка; ємності для води

Педагог розпочинає розмову з теплого та довірливого звернення: «У кожної людини є особливе місце, куди вона може подумки перенестися, коли їй хочеться побути наодинці, помріяти або просто відпочити від усього. Це може бути щось зовсім таємне, тільки твоє». Підкреслюється абсолютна свобода та безпека вираження ідей: «Це ваш секретний світ, і ніхто не буде його оцінювати, критикувати чи змінювати. Тут ви можете виразити все, що захочете». Педагог пропонує ідеї для натхнення: «Куди б ти хотів перенестися, коли тобі сумно, або коли ти хочеш пофантазувати? Дітям пропонується закрити очі на кілька секунд і уявити це місце. Після візуалізації дітям пропонується почати малювати. Педагог не дає конкретних вказівок, що малювати. Коли малюнки готові, педагог не поспішає з поясненнями, даючи дитині час. Якщо дитина сама захоче, їй пропонується розповісти про свій «секретний світ».

«Кольоровий Договір із Вітром»

Матеріали: ватман, рідкі фарби (розведена гуаш або акварель), трубочки для напоїв; клейонка; ємності для води

Педагог розпочинає активність з розмови про вітер та його рух. Дітям пропонується уявити себе вітром і «домовитися» з фарбами, щоб ті «танцювали під їхнім подихом». Наголошується на спокійному характері активності, де головне—насолотитися самим процесом. Педагог демонструє, як за допомогою піпетки або чайної ложки обережно крапнути кілька крапель фарби (одного або різних кольорів) на папір. Важливо підкреслити, що це мають бути саме краплі, а не

великі плями, щоб вони могли вільно рухатися під подихом. Педагог показує, як тримати трубочку під невеликим кутом над краплею фарби і дмухати на неї повітрям. Дітей заохочують експериментувати з різною силою видиху та напрямком, щоб створювати різні візерунки: тонкі лінії, розмиті плями, розгалужені «дерева». Надзвичайно важливо нагадати, що потрібно тільки видихати в трубочку, а не вдихати через неї (для уникнення потрапляння фарби в рот. Діти можуть додавати нові краплі фарби різних кольорів і продовжувати дмухати, дозволяючи кольорам змішуватися та створювати нові відтінки. Коли малюнки висохнуть, педагог пропонує дітям розповісти про свої «кольорові договори з вітром».

«Стіна Моїх Думок»

Матеріали: ватман або шпалери; фарби, олівці, крейди; пензлі різних номерів; клейонка; ємності для води.

Педагог розпочинає активність з обговорення внутрішнього світу: «У кожного з нас у голові так багато думок, ідей, почуттів – іноді веселих, іноді сумних, іноді таємничих. Як ви думаєте, що було б, якби ми могли їх усі викласти на одній великій стіні?» Педагог чітко наголошує на відсутності будь-яких правил. Дітям пропонується розпочати. Педагог не дає конкретних вказівок, а заохочує свободу вибору і використання різних матеріалів для створення різних ефектів. Педагог спостерігає за взаємодією: як діти діляться матеріалами, чи малюють поруч, чи перетинають малюнки один одного. Дозволяється, щоб малюнки перепліталися та нашаровувалися один на одного – це відображає різноманіття ідей та їх перетин у групі. Наприкінці активності "Стіна Моїх Думок" стає візуалізацією колективного та індивідуального внутрішнього світу.

«Карти Спокою»

Матеріали: шпалери ;олівці або крейди

Педагог розпочинає активність з обговорення емоційних станів, звертаючи увагу на те, що почуття суму, страху чи хвилювання є нормальними, так само як і відчуття спокою, затишку та безпеки. Дітям пропонується поділитися, що саме для них є моментом спокою та безпеки. Далі педагог запитує, що або хто допомагає їм заспокоїтися, коли вони хвилюються, та де вони відчують себе у повній безпеці. Дітям пропонується уявити цей образ або місце у своїй уяві. Педагог заохочує їх візуалізувати деталі: кольори, запахи, звуки, а також визначити, хто знаходиться поруч. Пояснюється, що завданням є створення «Карти Спокою» – візуального образу цього безпечного місця або відчуття, до якого вони завжди можуть «повернутися» у своїй уяві для самозаспокоєння. Коли малюнки готові, дітям пропонується поділитися своїми «Картами Спокою», але лише за їхнім бажанням. Педагог підкреслює важливість поваги до їхнього рішення. Якщо дитина розповідає, педагог уважно слухає, ставлячи запитання, що розкривають суть образу: про те, що тут відбувається, та що дитина відчуває в цьому місці. Підкреслюється цінність створеного образу: це важливе місце/образ, який допомагає відчувати спокій, і до нього завжди можна повернутися в уяві, коли це необхідно.

«Що я Бачу за Вікном Душі»

Матеріали: аркуші паперу, олівці, пензлі різних номерів, фарби; поролон; ємності для води

Педагог розпочинає розмову про емоції, підкреслюючи, що всередині кожної людини є багато різних почуттів – радість, сум, злість, здивування, спокій, а також думки та мрії. Дітям пропонується метафора: уявити, що в їхній душі є особливе

вікно. Пояснюється, що це вікно незвичайне, бо крізь нього видно не зовнішній світ, а все, що є всередині: думки, почуття, секрети, мрії чи страхи. Дітям пропонується заплющити очі на кілька секунд і уявити це вікно. Наголошується, що немає правильних чи неправильних зображень. Це їхнє «вікно душі», і вони можуть малювати те, що бачать та відчують, у повній свободі. *Заохочується використання різних матеріалів:*

Пензлики – для чітких образів.

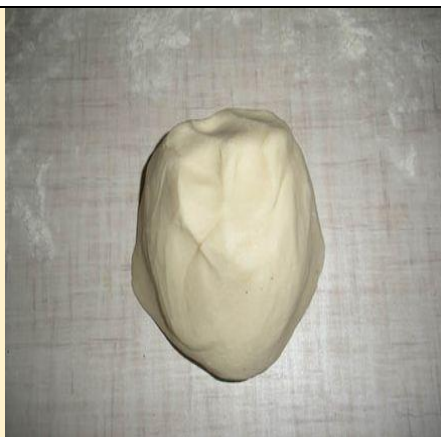
Поролон – для фонів та розмитих ефектів.

Олівці – для додавання деталей.

Коли малюнки готові, дітям надається час, щоб подивитися на свої роботи. Педагог пропонує кожній дитині (але лише за її бажанням) розповісти про те, що вона намалювала за своїм «вікном душі».

Ліплення

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЛІПЛЕННЯ ДІТЯМ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ В УКРИТТІ

Рецепт солоного тіста

Полімерна глина

Глина

Холодна
порцеляна

Орієнтири для дітей 6-го року життя:

«Міст Дружби та Допомоги»

Матеріали: полімерна глина; картон; стеки

Педагог розпочинає активність з розмови про складні ситуації, а дітей підводять до теми дружби та взаємодопомоги. Дітям пропонується уявити місток, який допомагає комусь подолати перешкоду. Підкреслюється, що міст може бути будь-яким: реалістичним (з опорами, перилами) або фантастичним (веселковим, квітковим, магічним, з'єднаним різними кольорами). Діти починають ліпити. Коли всі діти закінчать ліпити, кожному пропонується представити свій «Міст Дружби та Допомоги». Наприкінці обговорюється, як важливо мати таких «мостів» у житті – і тих, хто їх будує для нас, і коли ми самі будемо їх для інших. Фігурки з солоного тіста можна висушити на повітрі або запекти для затвердіння, після чого їх можна розфарбувати або покрити лаком.

Емоційні Маски

Матеріали: солоне тісто; картон; дощечки або індивідуальні робочі поверхні; намистини, бісер, ґудзики; невеликі гілочки, листочки, нитки; Фарби (гуаш, акварель) та пензлики різних номерів; тонкі стеки

Педагог розпочинає активність з розмови про різноманітні емоції, які ми відчуваємо. Педагог показує картки із зображеннями різних емоцій або пропонує дітям показати мімікою, як виглядає радість, смуток, здивування, злість, страх. Звертається увага на те, як змінюються брови, кутики рота та очі при різних емоціях. Пояснюється, що сьогодні діти будуть ліпити «емоційні маски», які допоможуть краще зрозуміти і показати ці почуття. Діти починають ліпити свої маски, надаючи їм різноманітних емоційних виразів. Заохочується додавання намистин для очей, ниток для волосся чи інших деталей. Коли маски готові, кожній дитині пропонується показати їх і назвати емоцію, яку відображає кожна маска. Педагог обговорює, які саме деталі були використані для передачі емоції: «Що ти зробив, щоб твоя маска виглядала здивованою?» Маски з солоного тіста можна висушити на повітрі (1-3 дні) або запекти в духовці при низькій температурі. Після висихання їх можна розфарбувати фарбами.

Міфічні Охоронці Укриття

Матеріали: солоне тісто; картон; дощечки або індивідуальні робочі поверхні; намистини, бісер, гудзики; невеликі гілочки, листочки, нитки; Фарби (гуаш, акварель) та пензлики різних номерів; тонкі стеки

Педагог розпочинає розмову з обговорення укриття та його призначення у спокійному, нейтральному тоні, щоб не викликати зайвої тривоги. Пропонується уявити, що кожне укриття має свого особливого захисника, який піклується про всіх, хто там знаходиться. Наголошується, що цей охоронець може бути «дуже великий і сильний, або маленький і хитрий, але обов'язково добрий і сміливий». Дітям пропонується заплющити очі та уявити свого міфічного охоронця. Підкреслюється, що це особиста істота кожної дитини, і вона може бути абсолютно будь-якою. Діти переходять до ліплення. Педагог надає підтримку, не нав'язуючи своїх ідей, а заохочуючи деталізацію. Заохочується використання різних кольорів тіста та додавання додаткових елементів. Коли фігурки будуть готові, кожній дитині пропонується представити свого «Міфічного Охоронця», розповідаючи про його здібності та роль у забезпеченні безпеки.

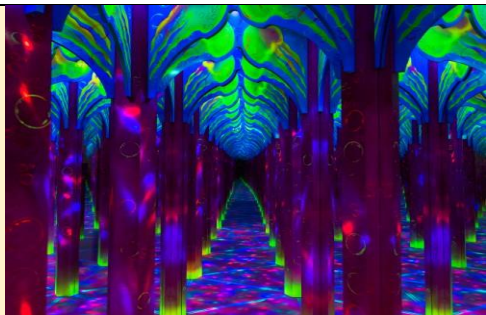
Колективний Ландшафт Надії

Матеріали: ватман; глина, дрібні природні матеріали (гілочки, камінці); дощечки; клейонка

Педагог розпочинає заняття з теплої розмови про мрії та бажання та підводить дітей до понять миру та надії. Запитується, що для них символізує мир і надія. Педагог пропонує створити великий «Колективний Ландшафт Надії», де кожен зможе зліпити частинку свого бачення миру та надії, а разом вони створять один великий, прекрасний світ. Діти ліплять з тіста, створюючи елементи ландшафту. Заохочується використання додаткових матеріалів (гілочки, камінці, листочки) для створення текстур та деталей. Коли ландшафт буде готовий, дітям пропонується відійти і подивитися на свою спільну роботу. Підкреслюється, що кожен вніс свою частинку, і саме завдяки спільній роботі та єднанню вийшло щось таке велике та прекрасне, як їхній Ландшафт Надії.

Кольоровий Лабіринт Думок

Матеріали: холодна порцеляна; дощечки; тонкі стеки; фарби

Педагог розпочинає активність з розмови про внутрішній світ. Запитується, чи бувало так, що діти не знали, як розібратися зі своїми думками. Пропонується метафора: уявити, що ці думки можна «викласти» назовні у вигляді лабіринту – заплутаної доріжки з багатьма поворотами та тупиками. Педагог наголошує, що мета не пройти лабіринт, а

створити його, вивільняючи свої думки та почуття через ліплення. Підкреслюється головне правило: немає «правильного» чи «неправильного» лабіринту. Кожен лабіринт буде унікальним, як і думки кожної дитини. Діти починають ліпити свої лабіринти з тіста. Педагог під час процесу може ставити питання, що спонукають до роздумів, допомагаючи дітям «викласти» думки. Коли лабіринти готові, дітям пропонується подивитися на свої роботи. Якщо дитина хоче, її запрошують розповісти про свій лабіринт.

Аплікація

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ АПЛІКАЦІЇ ДІТЯМ 4-ГО РОКУ ЖИТТЯ В УКРИТТІ

Тканинні серветки

Різні види паперу (серветки;
обгортковий; кольоровий;
картон тощо)

Старі дитячі журнали

Ножиці

Стаканчики

Різні декоративні матеріали

Орієнтири для дітей 6-го року життя:

«Космічні Мрії»

Матеріали: папір , блискучий папір (фольга, обгортки від цукерок), конфетті, ножиці, клейстер; серветки

Педагог розпочинає активність з розмови про космос. Пропонується дітям стати космічними художниками та створити свою власну «галактику мрій» на великому аркуші паперу. Педагог демонструє, як наносити клейстер на зворотний бік підготовлених елементів (вирізані з кольорового паперу зірки, планети, ракети) пензлем, а потім приклеювати їх до темної основи (чорний або темно-синій аркуш паперу). Наголошується, що це їхній фантастичний космос, і він може бути будь-яким. Коли твори будуть готові, кожній дитині пропонується представити свою «космічну мрію».

Квітучий Сад Надії

Матеріали: кольоровий папір , клейстер, ножиці; залишкові матеріали

Педагог розпочинає активність з розмови про квіти. Дітей підводять до ідеї, що квіти — це символ краси, зростання та надії: «Квіти з'являються після довгої зими, вони несуть нам радість і показують, що навіть після труднощів завжди приходить щось гарне і нове». Педагог запитує про особисте сприйняття: «Що для вас означає надія? Що уявляєте, коли чуєте слово “надія”?» Дітям пропонується створити свій власний «Квітучий Сад Надії» — місце, де ростуть

найпрекрасніші квіти, що символізують їхні мрії та віру в краще. Педагог демонструє техніку аплікації: як наносити клейстер пензлем на зворотний бік елементів (вирізані квіти, стебла, листочки) і приклеювати їх до основи. Наголошується на унікальності роботи: це їхній Сад Надії, і він може бути таким, яким вони його бачать. Коли аплікації готові, кожній дитині пропонується представити свій «Квітучий Сад Надії». Наприкінці обговорюється, як багато краси та надії можна створити своїми руками.

Моє Чарівне Дерево Побажань

Матеріали: кольоровий папір, клейстер, ножиці; залишкові матеріали

Педагог розпочинає активність з теплої розмови про мрії. Запитується про найпотаємніші бажання, які діти хотіли б загадати. Пропонується уявити «Чарівне Дерево Побажань» – дерево, на якому замість звичайних плодів ростуть їхні мрії та бажання. Пояснюється, що якщо їх дбайливо доглядати, вони обов'язково здійсняться. Наголошується на особистому характері дерева: на ньому можуть рости будь-які побажання. Діти починають ліпити свої дерева, використовуючи різні кольори тіста для стовбура, гілок та плодів-бажань. Дітей заохочують заповнювати дерево різноманітними побажаннями, дозволяючи фантазії працювати на повну силу. Коли «Чарівні Дерева Побажань» будуть готові, кожній дитині пропонується представити свою роботу. Наприкінці підкреслюється унікальність кожного дерева та сила дитячих мрій, які обов'язково мають бути почуті.

Мій Паперовий Друг

Матеріали: Старі журнали, газети, рекламні листівки, обрізки паперу, обгортки від цукерок, фантики, клейстер, ножиці

Педагог розпочинає активність з розмови про друзів. Задається питання, що стимулює фантазію: «Чи буває так, що вам хотілося б мати особливого друга, якого не існує в реальному світі? Можливо, це якась фантастична істота або тваринка, яка завжди поруч і розуміє вас?» Пропонується дітям сьогодні створити такого «Паперового Друга» — унікальну істоту, зібрану з різних шматочків паперу, яку вони вигадують самі. Дітей не обмежують формою чи розміром. Це може бути реалістична тваринка, чоловічок або ж зовсім фантастична, багатонага, різнобарвна істота.

Заохочується використання різних матеріалів:

Блискучі обгортки — для «магічних» частин.

Газетні вирізки — для «одягу» або «хутра».

Гудзики — для очей, фантики — для носа.

Під час роботи педагог ставить питання, що розкривають характер і здібності вигаданого друга. Наприкінці обговорюється, наскільки унікальними та різними вийшли всі друзі, і як кожен з них особливий.

Чарівні Ляльки з Рулонів

Матеріали: Картонні рулони від туалетного паперу/паперових рушників, обрізки тканини, нитки, гудзики, фломастери/олівці, клейстер, ножиці.

Педагог розпочинає активність з розмови про іграшки та ігри. Дітям пропонується уявити ляльку, яка стане їхнім другом і зможе бути такою, якою вони її створять – сміливою, веселою або навіть сумною. Пояснюється, що для цього будуть

використані прості матеріали, щоб зробити «Чарівних Ляльок з Рулонів» (наприклад, картонних рулонів від туалетного паперу чи паперових рушників). Дітей заохочують додавати власні унікальні деталі для створення образу ляльки:
Одяг та аксесуари: капелюшки з паперу, бантики з ниток, "прикраси" з блискіток або бісеру.
Частини тіла: можна спробувати додати ручки або ніжки з гілочок чи згорнутого паперу.
Наголошується на тому, що кожна лялька буде особливою та унікальною – саме такою, як її бачить дитина. Коли ляльки будуть готові, дітям пропонується познайомити всіх зі своїми «Чарівними Ляльками».
Ляльки можуть стати постійними мешканцями ігрового куточка або їх можна забрати додому. Педагог нагадує, що ці ляльки можуть бути їхніми "помічниками" у вираженні почуттів та розігруванні різних життєвих ситуацій.

Театралізована діяльність (виконавська культура)

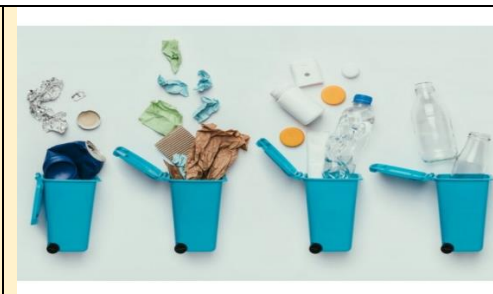
МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРИТТІ

Різні види театру (на фланелеграфі, фартуху, настільний, пальчиковий, ляльковий)

Костюми та їх елементи

Залишкові матеріали для театру «другого життя»

ТВОРИ ДЛЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЯМ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ

Пантомімічні етюди	Етюди інтонаційні	Інсценування літературних творів		
		Вірші	Вірші-діалоги	Казки
«Хитрий зуб» В. Ладижця; «Вітер» Д. Павличка»; «Птахи полетіли» О. Сенатович; «Приблуда» І. Січовика	«Сонях настрій загубив» М. Пономаренко; «Журилася жабка» Л. Повх; «На волю» Б. Грінченка; «Взимку» І. Блажкевич; «Дід Мороз і Весна» П. Воронька; «Дівчинка малює сонце» О. Сенатович	«Швачка»; «Вітер»; «Переляк» К. Перелісної; «Добрий сніговик»; «Порада» А. Костецького; «Заєць-побігаєць» А. Малишка; «Козак Максимко» О. Сенатович	«Суперечки» П. Ребра; «Жолудь» В. Лучука; «Спитала птаха в сонця» М. Сингаївського	«Суниці для Наталі»; «Сьома дочка»; «Сумні пригоди жучка сонечка»; «Як берізонька з дубком розмовляла»; «Соловей і Жук»; «Метелик і Конвалія» В. Сухомлинського; «Вітрячок» І. Січовика; «Горобець-горобчик» (віршована) В. Скомаровського; «Два півники»; «Як Гусачок дорогу переходив»; «Зустріч з Лісовичком» М. Пономаренко

Орієнтири для дітей 6-го року життя:

Пантомімічні етюди:

«Хитрий зуб» В. Ладижця

Матеріали: символічний реквізит

Педагог розпочинає гру, вітаючи дітей і пропонуючи розповісти історію без жодного слова, лише рухами та мімікою. Оголошується головний герой – незвичайний зубик, який знає, що йому допоможе.

Педагог читає вірш, а діти миттєво реагують, показуючи емоції та дії:

«Ой, болить у мене зуб...»

(Діти виконують за текстом)

«Бо не хоче їсти суп,»

(Діти виконують за текстом)

«Хоче меду, хоче грушки, Хоче теплої пампушки,»

(Діти виконують за текстом)

«А якщо дасте сметани —»

(Діти виконують за текстом)

«Враз боліти перестане.»

(Діти виконують за текстом)

Педагог повторює вірш кілька разів, змінюючи темп (повільно для болю, швидко для бажань, радісно для полегшення) та заохочуючи дітей до максимальної емоційної виразності та чітких рухів.

"Ви були справжніми майстрами пантоміми! Давайте поаплодуємо собі!"

Етюди інтонаційні

«На волю» Б. Грінченка

Матеріали: не потрібно

Педагог вітає дітей і оголошує, що сьогодні вони розкажуть історію, яка покаже, як важливо мати волю. Це історія про маленьку пташку та добру дівчинку. Педагог виразно читає вірш повністю, щоб діти відчували сюжет та емоції.

Перед початком імітації педагог закріплює розуміння сюжету:

- "Якою була пташка на початку?" (Сумна, похнюплена, у клітці).
- "Що відчувала дівчинка, коли бачила пташку?" (Співчуття, журбу).
- "Як пташка реагувала, коли дівчинка говорила про весну?" (Почала битися об клітку, рватися на волю).
- "Якою стала пташка, коли її відпустили?" (Радісною, вільною, голосно співала).
- "Яку важливу істину зрозуміла дівчинка (і всі ми) наприкінці?" (Що воля – найбільше добро).

Діти виконують рухи, імітуючи інтонацію та емоції, які передає педагог:

"Похнюпилась сумно у клітці пташина,"

(Діти виконують за текстом)

"До клітки припала дівчатко-дитина."

(Діти виконують за текстом)

"Чого ти, пташино, така сумна? Дивися: надворі весела весна;"

(Діти виконують за текстом)

"І небо сіяє, і ліс зеленіє, [...] Радій же, пташинко, весні і співай!"

(Діти виконують за текстом)

"І пташка неначе слова зрозуміла: Ураз розгорнула маленькі крила І битись об клітку грудьми почала, І рвалась туди, де весна зацвіла."

(Діти виконують за текстом)

"І билась так довго, так тяжко об грати, Що стала дитину журба обнімати"

(Діти виконують за текстом)

"І клітку вона одчинила тісну: "Лети і на волі вітай ти весну!""

(Діти виконують за текстом)

"І пташка зника серед лук і гаїв І голосно чуть її радісний спів: Співає вона з-під ясної блакиті, Що воля — найбільше добро на цім світі."

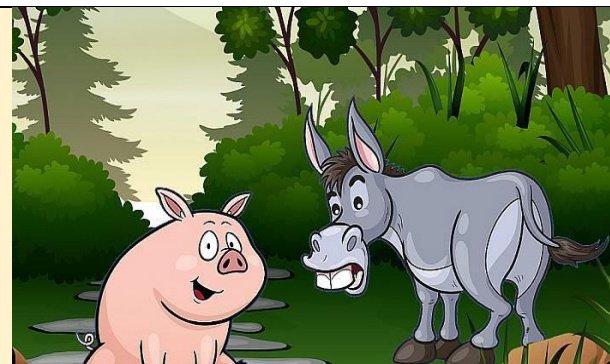
(Діти виконують за текстом)

"Ви були справжніми майстрами інтонації та акторської майстерності! Давайте поаплодуємо собі!"

Інсценування літературних творів

Вірші

«Порада» А. Костецького

Матеріали: Символічний реквізит та елементи костюмів (за бажанням, можна обійтися уявним):

- Шапка, рукавички (або імітація).
- Парасолька (уявна або справжня).
- Кожух/теплий одяг (або імітація).
- Символи зими (сніжинки з паперу), сонця.

Педагог розпочинає активність, вітаючи "розумників" і пропонуючи поговорити про поради. Запитується, хто любить давати та слухати поради, і чи завжди легко знати, як правильно вчинити. Педагог читає вірш повністю, щоб ознайомити дітей із сюжетом та порадами.

Педагог проводить обговорення, закріплюючи зміст вірша:

"Про що йдеться в першій частині вірша?" (Про сніг). "Що треба робити?" (Одягати шапку і рукавиці).

"А якщо сонечко палить?" (Взяти зонтик або стати під дерево).

"Що робити взимку, коли холодно?" (Одягнути кожух).

"І яка ж найважливіша порада наприкінці?" (Слухати маму!).

Педагог читає вірш частинами, а діти миттєво реагують, використовуючи інтонацію та рухи:

Поради щодо Снігу та Дощу (1-5):

(Діти виконують за текстом)

Повторити 2-3 рази, зосереджуючись на контрасті "застиглий" - "одягаємося".

Поради щодо Сонця та Спеки (6-10):

(Діти виконують за текстом)

Повторити 2-3 рази.

Поради щодо Зими та Холоду (11-15):

(Діти виконують за текстом)

Повторити 2-3 рази.

Найголовніша Порада (16-20):

(Діти виконують за текстом)

Повторити 2-3 рази, акцентуючи на важливості останньої поради.

Підкресліть, що слухати поради дорослих – це дуже важливо для нашої безпеки та добробуту, особливо зараз.

Вірші-діалоги

«Суперечки» П. Ребра

Матеріали: Символічні атрибути (за бажанням, можна обійтися уявними):

- Сонце: Жовтий обруч або кружечок, або просто жовта стрічка, що символізує саяво.
- Місяць: Білий або сріблястий обруч, півмісяць з картону.

Педагог розпочинає активність, звертаючись до дітей як до юних філософів та артистів. Запрошується обговорити явище суперечок (коли хтось не погоджується, кожен говорить своє). Педагог наголошує, що суперечки можуть бути веселими і допомогти зрозуміти, що всі важливі, хоч і різні. Оголошується, що сьогодні сперечатися будуть Сонце і Місяць, і ролі розподіляються між двома групами або дітьми. Педагог виразно читає вірш повністю, з відповідною інтонацією, підкреслюючи суперечку.

Обговорення та Висновки

Педагог проводить обговорення, щоб закріпити навчальні моменти:

Хто сперечався?

Про що вони сперечалися?

Як вони говорили?

Чому суперечка закінчилася?

Що вони зрозуміли наприкінці?

Педагог демонструє, як говорити кожну репліку, заохочуючи дітей повторювати, використовуючи відповідну інтонацію та жести.

Педагог: Звертається до дітей, відзначаючи, що вони були чудові актори і гарно сперечалися. Педагог запитує, що вони зрозуміли з цієї суперечки Сонця і Місяця, і чи завжди треба сперечатися, а як можна домовитися.

Музична діяльність (спів, слухання музики; музична гра)

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРИТТІ

	
Різні види музичних іграшок	Аудіо та відео програвач
	
Аудіо записи	Відео записи

Орієнтири музичних активностей в укритті

Слухання музики:	Спів		Музична гра
	співаночки:	пісні:	
«Старовинний марш», муз. М. Скорульського;	«Вода, вода холодна», укр. нар. примовка; «На	«Дощ стрибає» муз. Н. Рибальської сл. В. Зорік; «Врожайна», укр. нар. мелодія, гарм. А. Філіпенка, сл. Н. Кукловської; «Яблучка», муз.	«Знайди собі пару», латв. нар. мелодія, обр. Т. Попатенко; «Веселі

«Коли скова» «Вальс», муз. Е. Гріга; «Жарт», муз. Й. Баха; «Гумореска», муз. А. Дворжака; «Гумореска», муз. В. Косенка; «Гопак», укр. нар. танець; «Козачок», муз. В. Кирейка; «Прелюдія ля-мажор ор.28 № 7; Соната для фортепіано № 11 (фрагмент 1 ч.) муз. Ф. Шопена	зеленому горбочку», укр. нар. примовка; «Ми голубочку зловили », укр. нар. пісня; «Зайчику, зайчику», укр. нар. пісня; «Зайчику, зайчику», укр. нар. пісня;	Т. Шутенка, сл. Л. Реви; «Щедра осінь», муз. Л. Давидова, сл. М. Познанської; «Осінь», муз. М. Ведмедері, сл. Г. Федун; «Кленові листочки», муз. і сл. Н. Грановської; «Листопад», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Руденко; «Листя пада, пада» муз. Л. Давидова, сл. А. Камінчук; «Перший сніг», муз. Г. Гембери, сл. В. Чорної; «Сипле сніг» муз. І. Білика, сл. М. Підгірянки; «Де ти, Святий Миколай» муз. Л. Засадко сл. Г. Васіної; «Святий Миколай», муз. і сл. В. Марченка; «Зліпимо сніговиків», муз. і сл. Н. Рибальської; «Прийшла зима біловолоса» муз. Л. Давидова, сл. А. Бабенко «Білесенькі сніжиночки», муз. В. Верховинця, сл. М. Вороного; «Дід Мороз», муз. І. Островського, сл. М. Підгірянки; «Наша ялинка», муз. В. Таловирі, сл. Г. Бойка; «Віхола-метелиця», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Святкують Новий рік звірята», муз. В. Качана, сл. О. Качан; «Добрий вечір, щедрий вечір», укр.нар.щедрівка; «Коляд, коляд, колядниця» укр.нар.колядка; «Дочекались ми весни», муз. і сл. Л. Давидова; «Пролісок», муз. Л. Давидова, сл. К. Перелісної; «Мама і весна» муз. і сл. Н. Рибальської; «Гарне свято», муз. І. Островерхого, сл. В. Кленца; «Веснянка», муз. В. Таловирі, сл. К. Перелісної; «Весняний вальс», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Найкращі слова» муз. і сл. Л. Лисів; «Люба моя, мамонько» муз. і сл. Л. Давидова; «Зі	танцюристи», укр. нар. мелодія; «Оркестр», укр. нар. мелодія, обр. В. Полевого; «Відважні вершники», муз. В. Вітліна; «Гра з хусточкою», укр. нар. мелодія, обр. Л. Ревуцького;
---	--	---	--

		святюм, матусю» муз. І. Островерхого, сл. М. Пономаренко; «Все в мамі красиве», муз. В. Стеценка, сл. М. Турківського; «Квіти для мамі», муз. Л. Давидова, сл. В. Дворецької; «Квіти» муз. О. Злотника сл. О. Вратарьової; «Бабусині руки» муз. Л. Давидова, сл. В. Зінченко; «Пісенька про бабусю», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Мама й тато», муз. і сл. Н. Май; «Я на тата стану схожим» муз. і сл. Л. Лисів; «Писанка», муз. М. Ведмедері, сл. Н. Гуменюк; «Христос Воскрес!», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Закортіло киці» муз. і сл. Н. Рибальської; «Хочу коника», муз. О. Швеця, сл. А. М'ястківського; «Суперечка», муз. І. Островерхого, сл. Т. Артем'євої; «Сонечко», муз. Ю. Рожавської, сл. Л. Реви; «Рідний край», муз. І. Кишка, сл. П. Голубничого; «Їжачок» муз. і сл. Н. Рибальської; «Лисичка», муз. О. Герасименко, сл. М. Чумарної; «Лелеки», муз. В. Марченка і сл. Є. Магери; «Тьоп-шльоп» муз. О. Злотника сл. Л. Ямкового; «Дрімко» муз. І. Білика сл. В. Романець; «Дитячий садок», муз. і сл. В. Лисенка	
--	--	---	--

Орієнтири музичних ігор в укрітті

Музична гра «Вийшли кізоньки у луг»

Звучить танцювальна музика, педагог вмикає пісню, а діти виконують рухи за текстом. Вийшли кізоньки на луг. Плиг-скік, плиг-скік. Стали у широкий круг. Плиг-скік, плиг-скік. Діти-кізоньки танцюють. Кізки плигали, гуляли І траву усі щипали. Раптом когось погукали — Всі додому повтікали. (говорить) Повтікали, повтікали, Геть усенькі повтікали. Кізоньки втікають у будиночок — спеціально накреслене коло, яке завчасно назвали оселею для кізоньок. На початку другого куплета кізоньки знову виходять із будиночка та починають вільно гуляти. 2. Вийшли кізоньки на луг. Плиг-скік, плиг-скік. Стали у широкий круг. Плиг-скік, плиг-скік. Кізки ріжки вихиляли І копитцями брикали. Більш нікого не займали, Та й додому повтікали. (говорить) Повтікали, повтікали, Більш нікого не займали. Кізоньки втікають у будиночок. На початку третього куплету знову виходять. 3. Вийшли кізоньки на луг. Плиг-скік, плиг-скік. Стали у широкий круг. Плиг-скік, плиг-скік. Раптом хаші затріщали, Кізоньок тих налякали. Сірий вовк іде сюди, Розбігайтесь хто куди! (говорить) Всі мерщій у дім ховайтесь, Так від лиха захищайтесь. (до уявного Вовка) Вовче, геть уже з двора, Тебе просить дітвора. + (до дітей) Вже забрався геть злодій, Вибігайте всі мерщій! Гра повторюється.

Музична гра «Осінні листочки»

Діти сідають кружка на килимку. Педагог закликає до гри.

Види «ритмічних» карток:

готові ритмічні малюнки із зображенням великих і маленьких осінніх листочків, надруковані на цупкому папері формату

A4 (дитина обирає малюнок та відтворює ритм);

окремі зображення великих і маленьких осінніх листочків (дитина обирає картки, викладає з них ритмічний малюнок і відтворює його);

виготовлені разом із дітьми —

— малюнок;

— відбиток;

— аплікація тощо (дитина захоплена процесом виготовлення, відтак з радістю викладає ритмічний малюнок і відтворює його).

Педагог:

Осінніми доріжками Осінь походжає,

Ритми викладати маляток закликає:

«Ви зі мною гратись йдіть,

Свій осінній ритм створіть!»

Педагог дає комусь із дітей справжній осінній листочок. Відтак діти передають його одне одному по колу в ритмі вірша.

Діти: Ти, листочок, в коло йди,

Коло наше обійди.

Зупинись в (ім'я дитини) ти,

Свій осінній ритм створи!»

Педагог кладе перед дитиною, в якій зупинився листочок, набір карток, а дитина на свій розсуд викладає ними

ритмічний малюнок та озвучує його — називає складами «ті», «ТА», проплескує в долоні, протупує ніжками, відтворює на ударному музичному інструменті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bacote, D. P. Trauma Informed Practices: Doctoral thesis, Trevecca. Nazarene University, 2021. 186 p.
2. Fernando, F., Trimulat, Ismawati S. ART THERAPY FOR EARLY CHILDHOOD (Enhancing Emotional Well-being through Creativity). PROCEEDING AL GHAZALI International Conference, 2, 2025. 31-46 p
3. Hoffmann J., Ivcevic Pringle Z., Maliakkal N. Emotions, Creativity, and the Arts: Evaluating a Course for Children. 2020. 3-6 p.
4. Molotylnikova. V. Modern Types of Body Relaxation Methods after Intense Physical Exertion. Миколаїв, 2024. 1- 6 с.
5. Базовий компонент дошкільної освіти України. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. 2021. URL: <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/bazovij-komponent-doskilnoi-osviti> (дата звернення: 12.10.2025)
6. Байєр О.М., Канцедаль Н.В., Ясенєва О.В. Мистецтво проти стресу, або Театральна халабуда в укритті: щомісячний спеціалізований журнал «Вихователь-методист дошкільного закладу, № 2. 2025. URL: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10021100> (дата звернення: 24.03.2025)
7. Вацьо М.В. Використання музичних ігор для збереження психічного здоров'я дітей старшого дошкільного віку: методичні аспекти: «The 3rd International scientific and practical conference “Scientific achievements of contemporary society» .London, 2024. 277-285 с. URL: <https://sci-conf.com.ua> (дата звернення: 23.10.2024)
8. Вікторчук Н.В. Безпечне освітнє середовище в закладах дошкільної освіти :Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, № 17. 2023. 43-50 с. URL: <http://journals.kogpa.te.ua> (дата звернення: 18.04.2025)
9. Вовченко О.А. Емоції та почуття дитини. Відчувати, емпатувати і чому навчати у воєнний час: навчально-методичний посібник для педагогів та батьків. Національна академія педагогічних наук України, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка. Київ, 2023. 31 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2025)
10. Данюк. В.В. Організували роботу закладу освіти в умовах воєнного стану: що в пріоритеті: щомісячний спеціалізований журнал «Практика управління дошкільним закладом», № 9. 2022. 4-8 с.
11. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. -440 с

12. Дронова, О. О. Педагогічні технології художньо-естетичного розвитку особистості дитини в контексті завдань сучасної дошкільної освіти. 2021. 132-36 с.
13. Житнік Т.С. Рекомендації для педагогічних працівників та батьків щодо педагогічної підтримки дітей раннього віку у надзвичайних ситуаціях. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2023. 41-47 с.
14. Загородня Л.З. Сигнал тривоги? Як діяти педагогу: науково-методичний журнал для педагогів і батьків «Дошкільне виховання» , № 9. 2022. 6-7 с.
15. Ільченко, А. Р., Прокопчук, К. С., Поміляйко, В. О., Мілова, Д. І. Поняття про стрес та методи психоемоційного розвантаження: збірник наукових праць IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогіка здоров'я». Чернігів 27-28 вересня 2019 року. 392 с.
16. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Професійна компетентність педагогічних працівників у сфері дошкільної та початкової освіти в умовах воєнного стану: Перспективи та інновації науки, Вип. 10(28). 2023. 197-209 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua> (дата звернення: 05.11.2024)
17. Кондратьєва І.В., Азаркіна О.В. Проблеми вивчення емоційної сфери особистості: Перспективи та інновації науки, № 13(18). 2022. 627–638 с.
18. Кочерга О.В. Психофізіологія емоційно-почуттєвого благополуччя дошкільника. Дитячий садок. Київ, 2010. 8 - 12 с.
19. Лагода Н. М. Адаптація безпечного освітнього середовища закладу до воєнного стану: здоров'язбережувальні практики: збірник наукових праць до 220-ї річниці з дня заснування університету «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти». Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. 104-107 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua> (дата звернення: 14.12.2024)
20. Матішак М.В., Скоморовська І.А. Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до психоемоційної підтримки дітей раннього і дошкільного віку : Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти, № 1. 2024. 98-104 с. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua> (дата звернення: 24.02.2025)
21. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років "Дитина": відповідно до Базового компонента дошкільної освіти. Київ : АКМЕ ГРУП, 2021. 568 с.

22. Освіта в умовах воєнного стану в Україні: психолого-педагогічний аспект: збірник матеріалів науково-практичної конференції. Хмельницький : ХОІППО ім. А. Назаренка, 2024. 471 с. URL: <https://hoippo.km.ua> (дата звернення: 13.03.2025)
23. Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації: збірник матеріалів конференції. Київ, 2022. 320 с. URL: <https://ipv.org.ua> (дата звернення: 11.05.2025)
24. Половіна О.А., Кондратець І.В. Артосвіта : навч.-метод. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 554 с.
25. Присяжнюк Л. А. Діти повітряних тривог: захищаємо, підтримуємо, виховуємо: науково-методичний журнал для педагогів і батьків «Дошкільне виховання», № 10. 2022. 9-12 с.
26. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб. 4-те вид. Київ. Каравела, 2020. 418 с.
27. Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. Київ: Верховна Рада України, 2025. 51 с.
28. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Мінекономіки від 19.10.2021 року № 755-21. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2021. 28 с.
29. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Київ: Верховна Рада України, 2025. 141 с.
30. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні: Лист Міністерства освіти і науки України від 02 квітня 2022 року № 1/3845-22, 2022. 41 с.
31. Психологічна допомога дітям в умовах воєнного стану: довідник вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів .Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. - 155 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua> (дата звернення: 07.10.2024)
32. Савко Н. М, Колісник Р. Я. Роль сценічного мистецтва в покращенні та підтримці психічного здоров'я під час та після війни в Україні: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві». Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 304-310 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua> (дата звернення: 16.01.2025)
33. Способи зняття психоемоційної напруги в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: навчальний посібник. Харків, 2020. 93 с. URL: <http://repository.khpa.edu.ua> (дата звернення: 25.02.2025)

34. Студенець О. А. Діти і соціум: виклики воєнного часу: матеріали V Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції «Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів». Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1132-1140 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua> (дата звернення: 07.06.2025)
35. Сучасний тлумачний психологічний словник / [упоряд. В. Б.Шапар]. Харків: Прапор, 2007. 640 с. (Серія «Словник»).
36. Суятинова К.Є. Соціалізація дітей дошкільного віку в умовах війни: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації». Кривий Ріг, 11 - 12 травня 2023. 420 с.
37. Трофаїла Н.Д. Підготовка майбутніх вихователів до емоційного розвитку дітей дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 317.13 : 159. 942 – 053.4 (043.3). Умань, 2019. 270 с.
38. Цюман Т. В., Нагула О.Л., Адамська З.М. Психологічні умови резильєнтності педагога в період воєнного стану: збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка», № 38(2). 2022. 83-89 с. URL:<https://pedosvita.kubg.edu.ua> (дата звернення: 14.11.2024)
39. Шульга Л.М. Маршрутизатор: новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів: збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу «Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології» (до Всеукраїнського фестивалю науки). Вінниця: ТВОРИ, 2024. 92 с. URL: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308> (дата звернення: 18.07.2025)